

BIURO EDUKACJI NARODOWEJ IPN

*oferta edukacyjna
2020/2021*

SPIS TREŚCI

PROJEKTY I KONKURSY EDUKACYJNE	4
Dla wszystkich	4
Dla nauczycieli	7
Dla uczniów	11
Dla najmłodszych	20
PROGRAM POLONIJNY	22
PROGRAM ZAGRANICZNY	24
WYSTAWY	26
MULTIMEDIA	30
Filmy	31
Animacje	33
Filmy dla najmłodszych	34
Wydawnictwa CD	34
Audiobooki z cyklu „Pamiętniki do słuchania”	35
1. MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL „ECHA KATYNIA”	36
PORTALE	38
Portale edukacyjne	38
Portale tematyczne	39
NOTACJE	42
GRY PLANSZOWE	46
MATERIAŁY EDUKACYJNE	50
Teki edukacyjne	50
Komiksy	52
CENTRUM EDUKACYJNE IPN PRZYSTANEK HISTORIA IM. JANUSZA KURTYKI	54
KONTAKTY	56

Fotografia wykonana po Mszy Świętej trydenckiej w intencji powstańców warszawskich i ludności cywilnej, zorganizowanej przez Instytut 15 września 2019 r. na dziedzińcu kamienicy przy ul. Poznańskiej 12 w Warszawie. To tutaj, na podwórzu odbywały się w czasie powstania nabożeństwa polowe dla podtrzymania ducha walczących. U dołu zdjęcia dwaj powstańcy, od lewej: por. Henryk Troszczyński oraz płk Kazimierz Klimczak, ps. Szron. Fot. Piotr Życieński.

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Biuro Edukacji Narodowej (BEN) jest częścią Instytutu Pamięci Narodowej i wypełnia jedno z podstawowych jego zadań – zadanie upowszechniania historii Polski w kraju i za granicą w formie działań edukacyjnych i wystawienniczych. W skład Biura Edukacji wchodzi: Wydział Projektów Edukacyjnych, Wydział Notacji i Opracowań Multimedialnych, Wydział Logistyki, Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia” oraz Samodzielna Sekcja Programowa. Ponadto edukacją historyczną w kraju zajmują się oddziałowe biura edukacji. W realizacji misji edukacyjnej współpracujemy także z innymi pionami IPN: Biurem Badań Historycznych, Archiwum, Wydawnictwem, Biurem Upamiętniania Walk i Męczeństwa oraz Biurem Poszukiwań i Identyfikacji.

Celem BEN jest popularyzacja wiedzy historycznej dotyczącej Polski w XX w., aby pamięć o wydarzeniach z jej dziejów była żywa dziś i by została przekazana kolejnym pokoleniom. Edukacja historyczna prowadzona przez Instytut obejmuje kompleksowe działania skierowane do odbiorcy w każdym wieku, od uczniów szkoły podstawowej przez młodzież i nauczycieli po wszystkich dorosłych Polaków, a także cudzoziemców. Materiały edukacyjne, które tworzy Biuro Edukacji Narodowej IPN, są dostosowane do poziomu wiedzy odbiorców w kraju i za granicą.

BEN wykorzystuje najnowsze metody kształcenia, podejmuje projekty ogólnopolskie, organizuje konkursy, zajęcia i lekcje oraz przygotowuje materiały edukacyjne. Dzięki przeprowadzanym wywiadam i notacjom tworzy niezwykle archiwum historyczne. W archiwum tym znajdują się m.in. wspomnienia osób, które brały udział w II wojnie światowej, przeżyły Holokaust, walczyły z władzami komunistycznymi w Polsce lub też były przez nie represjonowane. Dostęp do archiwum jest otwarty i dzięki temu każdy może wysłuchać tych relacji w Internecie.

Z wieloma działaniami IPN można się zapoznać w Centrum Edukacyjnym IPN im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia” przy ul. Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie. Są tam organizowane konferencje prasowe, wystawy, a także spotkania ze świadkami historii, naukowcami oraz lekcje dla uczniów. Sto lat temu polskie wojsko pokonało bolszewików pod Warszawą. Udało się obronić młodą niepodległość, a Polska zaczęła swoje nowe życie. W 1921 r. uchwalono nową konstytucję, a rok później wybrano pierwszego prezydenta Rzeczypospolitej. Systematycznie i powoli zaczął się trudny proces łączenia trzech zaborów. Polacy ponownie poczuli się wspólnotą mimo wielu różnic i podziałów w młodym społeczeństwie. Swoimi działaniami chcielibyśmy upamiętnić tamte wydarzenia oraz przypomnieć zapomnianych bohaterów. Przedstawiamy więc Państwu naszą nową ofertę edukacyjną.

1 PROJEKTY I KONKURSY EDUKACYJNE

DLA WSZYSTKICH

Plakat historyczny roku

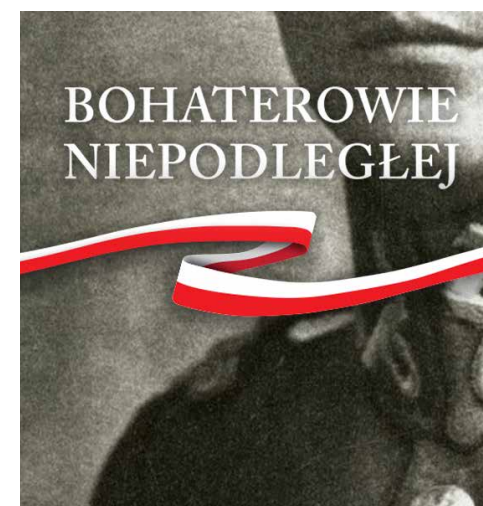
Konkurs dla szerokiego grona grafików profesjonalnych i młodzieży szkół średnich. Zadaniem jest stworzenie plakatu lub serii (cyklu) maksymalnie pięciu plakatów. Plakat roku nawiązuje do najważniejszych rocznic obchodzonych w danym momencie.

dr Mateusz Marek | mateusz.marek@ipn.gov.pl

Akademia Niepodległości

Akademia jest obliczoną na cztery lata (od grudnia 2017 do połowy 2021 r.) cyklem spotkań, w czasie których w całej Polsce pracownicy IPN oraz zaproszeni reprezentanci uczelni wyższych bądź środowisk lokalnych przedstawiają – w formie popularnych wykładów – drogę do niepodległej Polski. Prelegenci sięgają do wątków regionalnych, podejmują dyskusję, pogłębiają poszczególne kwestie, odsyłają do literatury przedmiotu. Wykładom towarzyszy konkretne przesłanie, cały cykl został bowiem pomyślany nie tylko jako sposób na poszerzenie wiedzy, ale też jako okazja do formowania postaw opartych na patriotyzmie, szacunku dla tradycji niepodległościowych i przywiązaniu do ojczyzny. Uczestnicy Akademii otrzymują indeksy, dzięki którym będą mogli potwierdzić swój udział w kolejnych spotkaniach. Na zakończenie nastąpi uroczyste wręczenie dyplomów ukończenia całego cyklu.

Katarzyna Miśkiewicz | katarzyna.miskiewicz@ipn.gov.pl

Bohaterowie Niepodległej

W serii Bohaterowie Niepodległej przedstawiamy postacie, które uczestniczyły w zmaganiach o niepodległość Rzeczypospolitej i jej granice w latach 1914–1921, brały udział w działaniach wojskowych i cywilnych Polskiego Państwa Podziemnego i powojennego podziemia niepodległościowego (1939–1956) oraz opozycji demokratycznej w czasach komunistycznego zniewolenia. Jej celem jest upamiętnienie osób i wydarzeń tego czasu oraz promocja postaci poświęcenia dla ojczyzny. W serii znajdą się sylwetki osób znanych z kart podręczników, a także tych bohaterów Niepodległej, których nazwiska należy przypomnieć.

dr hab. Marek Gałęzowski | marek.galezowski@ipn.gov.pl

Kamienie Pamięci

Ten projekt służy szerszemu przypomnieniu o bohaterach lokalnych. Kamienie są metaforą trwałości naszej pamięci o tych osobach. Pragniemy utrwalić ich imiona, by przypomnieć, że historię często tworzą zwykli ludzie. Każda edycja ma innych bohaterów. W jedenastej, realizowanej w roku szkolnym 2020/2021, będą nimi bohaterowie wojny polsko-bolszewickiej. Uczestnikami projektu mogą być grupy uczniów kierowane przez nauczyciela, drużyny i zastępy harcerskie, koła naukowe, grupy rekonstrukcyjne lub koła kombatanów. Formuła jest otwarta także dla osób indywidualnie zajmujących się historią. Zadaniem osób i grup biorących udział w projekcie jest odnalezienie postaci zasługującej na upamiętnienie i upowszechnienie wiedzy o niej w wybrany przez siebie sposób.

Katarzyna Miśkiewicz | katarzyna.miskiewicz@ipn.gov.pl

AKCJE ROCZNICOWE

Jest w kalendarzu kilka rocznic i dat, o których warto pamiętać i o których IPN stara się przypominać w różny sposób. Oto kilka z nich.

Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych. 1 marca

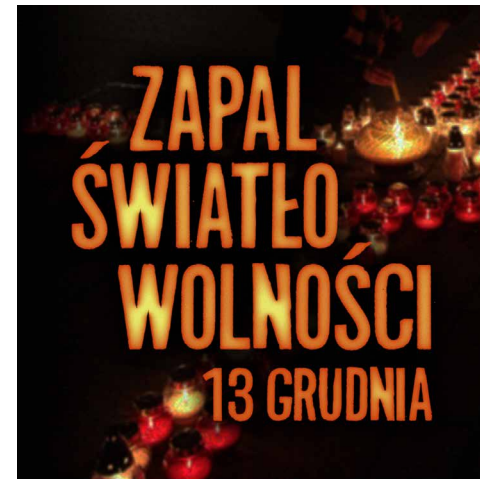
To święto tych, którzy po 1944 r. nie zgodzili się, by Polską rządili komuniści narzuceni przez ZSRS. Nie złożyli broni. Tę postawę wielu przyplaciło torturami, okrutnym więzieniem oraz śmiercią bez prawa do własnego grobu. Dzięki wielu inicjatywom IPN Wyklęci coraz częściej stają się Niezłomnymi – bohaterami dla kolejnego pokolenia Polaków.

Narodowy Dzień Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod Okupacją Niemiecką. 24 marca

W rocznicę zamordowania przez Niemców bohaterskiej rodziny Ulmów z Podkarpacia oraz ukrywanych przez nią Żydów obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod Okupacją Niemiecką. W całym kraju z tej okazji odbywają się zorganizowane przez BEN IPN konferencje, dyskusje, debaty, sympozja i pokazy filmów.

Pokaż, że pamiętasz! 1 sierpnia

W każdą rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego Instytut Pamięci Narodowej wraz z Muzeum Powstania Warszawskiego rusza z akcją „Pokaż, że pamiętasz!”. Znajdź grób kogoś, kto uczestniczył w Powstaniu Warszawskim, zaopiekuj się nim, prześlij nam relację fotograficzną. Dla każdej osoby, która weźmie udział w akcji, mamy „pakiet powstańca”. Relacje zbieramy do 2 października.

Zapal światło wolności. 13 grudnia

13 grudnia 1981 r. w Polsce został wprowadzony stan wojenny. Brutalne działania reżimu spotkały się ze sprzeciwem wolnego świata. Zapalenie świec w oknach wielu domów na całym świecie stało się znakiem pamięci o Polakach walczących o godność i wolność. Do tego symbolicznego gestu solidarności wezwali wówczas papież Jan Paweł II i prezydent USA Ronald Reagan, a płomień wolności rozbłysnął na Watykanie i w Białym Domu. Instytut Pamięci Narodowej co roku zachęca do uczczenia pamięci ofiar stanu wojennego w ten sam sposób, czyli przez zapalenie światła wolności w oknach domów wieczorem 13 grudnia o godz. 19.30.

DLA NAUCZYCIELI

Historia, którą chciałbym wam opowiedzieć. Pokolenie Kolumbów w setną rocznicę urodzin Krzysztofa Kamila Baczyńskiego

Pierwsi, którzy urodzili się w wolnej Polsce. Zostali wychowani przez tych, którzy nie zaznali niepodległości, a jedynie o niej marzyli. Pokolenie Kolumbów było gotowe do wielkich poświęceń. Przez wiele lat wskazywało drogę pozostałym. Dziś obchodziłoby swoje setne urodziny. Konkurs jest przeznaczony dla zespołu składającego się z nauczyciela i uczniów. Zadanie konkursowe polega na przeprowadzeniu lekcji w dowolnej, ale ciekawej formie. Tematem lekcji są biografie i losy Polaków z pokolenia Kolumbów.

dr Marek Kozubel | marek.kozubel@ipn.gov.pl

Dzieje polskiej emigracji niepodległościowej 1939–1989

Czteroletni projekt jest poświęcony polskiej emigracji niepodległościowej XX w. Pierwsza edycja w 2018 r. dotyczyła ośrodków emigracyjnych w Wielkiej Brytanii, czyli polskiego Londynu. Kolejne edycje – planowane na lata 2019–2021 – przybliżą losy polskiej emigracji politycznej w Nowym Jorku, Paryżu i Rzymie.

www.centrumedu.ipn.gov.pl

Barbara Pamrów | barbara.pamrow@ipn.gov.pl

Renata Bieniek | renata.bieniek@ipn.gov.pl

NOWOŚĆ

Warsztaty archiwistyczne dla nauczycieli

Forma edukacyjna realizowana wspólnie z Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Zajęcia realizowane są według scenariusza:

- prezentacja Archiwum IPN – organizacja archiwum, zadania ustawowe i ich realizacja, zasób archiwalny (rodzaje dokumentów, ich opracowanie i udostępnianie);
- zwiedzanie Archiwum IPN – pracownia konserwacji dokumentów i wybrany magazyn (w zależności od tematyki edycji);
- prezentacja i omówienie źródeł na dany temat (dwie prezentacje po 20 min przygotowywane przez pracowników AIPN);
- wskazówki metodyczne dotyczące wykorzystania zaprezentowanych dokumentów (metodyk MSCDN);
- praca z dokumentem (w grupach) – przygotowanie scenariusza lekcji z wykorzystaniem prezentowanych źródeł;
- prezentacja koncepcji scenariusza i ich ocena przez metodyk MSCDN.

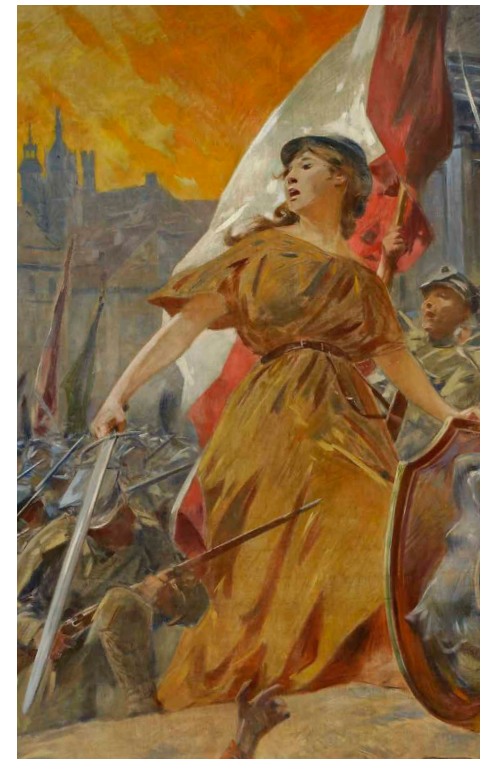
spotkaniawarchiwum@ipn.gov.pl

Korzenie totalitaryzmów – nowe ustalenia

Zapraszamy na cykl szkoleń dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych realizowany w kilkunastu miastach Polski. Kształtowanie nowego człowieka, terror a utopia, raj na ziemi – to tylko kilka z tematów, które zostaną poruszone podczas zajęć.

Celem seminariów jest przedstawienie korzeni totalitaryzmów, z którymi Polska zmagala się w XX w. Każdy z tematów będzie realizowany podczas dwóch spotkań z nauczycielami, złożonych z wykładu, warsztatów metodycznych oraz elementu multimedialnego. Po zakończeniu cyklu szkoleniowego uczestnicy otrzymają stosowne certyfikaty.

dr Grzegorz Łeszczczyński | grzegorz.leszczynski.ben@ipn.gov.pl

Bitwa Warszawska 1920 r.

W ramach obchodów stulecia Bitwy Warszawskiej zapraszamy nauczycieli przedmiotów humanistycznych na seminarium „Bitwa Warszawska 1920 r.”, poświęcone jednej z najważniejszych bitew w historii Polski. Seminarium będzie się składać z wykładów, propozycji warsztatów dla starszych i młodszych uczniów.

www.centrumedu.ipn.gov.pl

Michalina Żelazny | michalina.zelazny@ipn.gov.pl

Fenomen Solidarności

W ramach obchodów czterdziestej rocznicy podpisania porozumień sierpniowych zapraszamy nauczycieli przedmiotów humanistycznych na seminarium, które przedstawi historię powstania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”.

www.centrumedu.ipn.gov.pl

Barbara Pamrów | barbara.pamrow@ipn.gov.pl

Sowietyzacja Polski 44–45

Seminarium poświęcone zaprowadzaniu sowieckiej strefy wpływu na terenie Polski. Wyobrażenia o walkach na froncie wschodnim są niestety wciąż kształtowane przez film *Czterech pancernych i pies*, podczas gdy marsz Armii Czerwonej na Berlin daleki był od jego propagandowego oblicza. W czasie seminarium przyjrzymy się walkom na terenie Polski, sylwetkom kadry dowódczej „ludowego” Wojska Polskiego i praktyce zarządzania terenami po wyparciu Niemców.

www.centrumedu.ipn.gov.pl

Jacek Radzyński | jacek.radzynski@ipn.gov.pl

Żydzi w czasie II wojny światowej – wybrane zagadnienia

Seminarium dla nauczycieli organizowane we współpracy z Muzeum Getta Warszawskiego.

www.centrumedu.ipn.gov.pl

Barbara Pamrów | barbara.pamrow@ipn.gov.pl

Dzieci wojen

Seminarium poświęcone dwóm pokoleniom dzieci i młodzieży: temu z czasów walk o granice Polski odrodzonej oraz muszącemu sobie radzić podczas okupacji II wojny światowej. W czasie seminarium zajmiemy się zagadnieniem aktywizacji patriotycznej młodzieży na początku XX w. i udziałem młodzieży w odzyskaniu niepodległości oraz tym, jak te doświadczenia wpłynęły na wychowanie kolejnej generacji, która wychodziła często poza rolę cywilnych ofiar totalitaryzmów.

www.centrumedu.ipn.gov.pl

Jacek Radzyński | jacek.radzynski@ipn.gov.pl

Seminarium stacjonarno-terenowe dla nauczycieli „Losy polskich jeńców wojennych w czasie II wojny światowej”

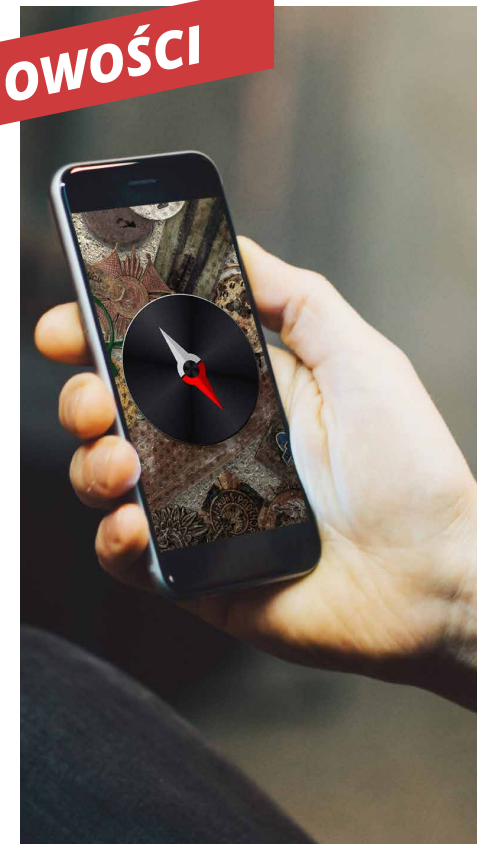
W ramach obchodów 81. rocznicy zbrodni katyńskiej zapraszamy nauczycieli przedmiotów humanistycznych na seminarium, które przedstawi losy polskich żołnierzy w obozach jenieckich III Rzeszy i Związku Sowieckiego. Część terenowa – wizyta w Muzeum Katyńskim w Warszawie, część stacjonarna – wykłady, warsztaty.

www.centrumedu.ipn.gov.pl

Michalina Żelazny | michalina.zelazny@ipn.gov.pl

NOWOŚCI

DLA UCZNIÓW

Gry i konkursy na aplikacjach mobilnych Action Track

Przekonawszy się, jak dużym zainteresowaniem cieszą się gry miejskie i spacer edukacyjny, postanowiliśmy unowocześnić ich formę. Biuro Edukacji Narodowej przygotowuje serię gier miejskich w aplikacji Action Track, które jesienią pojawią się w ofercie edukacyjnej. Smartphone z Internetem i chęć przeżycia przygody pozwolą uczestnikom przenieść się do przeszłości.

Michalina Żelazny | michalina.zelazny@ipn.gov.pl

Lekcje i warsztaty online

Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki Przystanek Historia zaprasza na zajęcia stacjonarne dla uczniów przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz uczestników wycieczek szkolnych do Warszawy oraz lekcje online za pośrednictwem platformy ZOOM.

www.centrumedu.ipn.gov.pl

Kurs online dla maturzystów

Webinaria prowadzone przez specjalistów wraz z warsztatami wykorzystującymi źródła różnego rodzaju.

www.centrumedu.ipn.gov.pl

NOWOŚCI

Enigma i jej twórcy – konkurs historyczno-matematyczny

Celem konkursu jest zapoznanie uczestników z historią maszyny szyfrującej zwanej Enigmą, jej twórcami i kryptologami, którym udało się złamać jej szyfry. Konkurs wpisany w kontekst II wojny światowej polega na rozwiązywaniu zadań i łamigłówek cyklicznie ogłaszanych na stronach IPN i w mediach społecznościowych. Treść zadań bezpośrednio wiąże się z wydarzeniami historycznymi i z działaniami polskich kryptologów. Konkurs przewidziany jest dla uczniów w dwóch kategoriach wiekowych: szkoły średnie i szkoły podstawowe.

Maryla Czupryńska-Szczupak | maryla.szczupak@ipn.gov.pl

Zapomniani polscy naukowcy i wynalazcy

Potrzeba zawsze była matką wynalazków. O odkrywca i historii licznych urządzeń, produktów czy leków niewiele wiadomo. Zadaniem konkursowym będzie nowoczesne i oryginalne przedstawienie życia i działalności wybranego naukowca lub wynalazcy. Konkurs jest adresowany do uczniów szkół podstawowych (klasy 7–8) i średnich.

Aneta Mintzberg | aneta.mintzberg@ipn.gov.pl

Wyszyńskiego i Wojtyły gramatyka życia

Stefan Wyszyński w czasie II wojny światowej był kapłanem Armii Krajowej, został prymasem Polski w 1948 r. Dzięki jego niezłomnej postawie wobec komunistów i pokorze wobec Boga Kościół pokazał swoją siłę i dawał nadzieję Polakom w trudnych chwilach. Karol Wojtyła był arcybiskupem krakowskim o niezwyklej charyzmie i sile ducha. W 1978 r. został głową Kościoła powszechnego i jako Jan Paweł II wprowadził świat w nowe tysiąclecie. Spuścizną po obu kapłanach są liczne teksty i homilie zawierające podstawową prawdę: „Bóg, jest miłością, prawdą i życiem”. Konkurs polega na napisaniu eseju lub opowiadania inspirowanego nauką i tekstami obu wybitnych Polaków. Skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych

Artur Kolęda | artur.koleda@ipn.gov.pl

Polskie Siły Zbrojne podczas II wojny światowej – konkurs i warsztaty modelarskie

Polskie wojsko w 1920 r. obroniło młodą niepodległość naszej ojczyzny przed bolszewikami. Podczas II wojny światowej polscy żołnierze brali udział niemal we wszystkich najważniejszych działaniach wojennych na różnych frontach. Chcąc przypomnieć ten ogromny wysiłek i bohaterskie czyny, zapraszamy na warsztaty modelarskie i konkurs. Konkurs będzie polegał na zaprezentowaniu stworzonego przez siebie modelu wybranego polskiego uzbrojenia i opisanie go. Najlepsze prace zostaną zaprezentowane na wystawie, a laureaci będą mogli uczestniczyć w profesjonalnych warsztatach modelarskich.

dr Mateusz Marek | mateusz.marek@ipn.gov.pl

Polscy piloci w Bitwie o Anglię – konkurs plastyczny dla szkół podstawowych

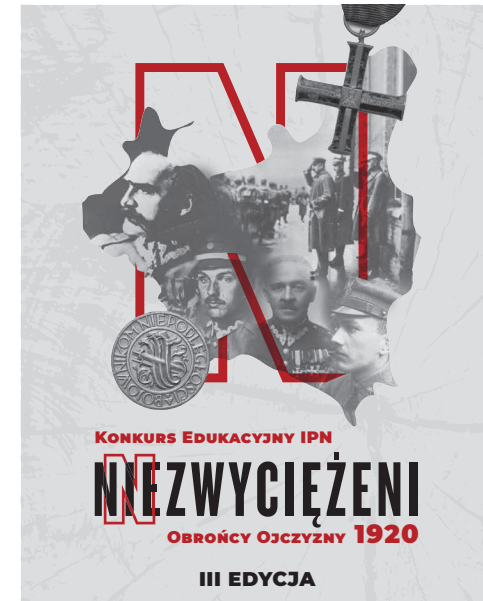
Konkurs adresowany do uczniów szkół podstawowych ma na celu zapoznanie ich z historią żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie podczas II wojny światowej. Zadaniem uczestników jest wykonanie pracy plastycznej dowolną techniką (akwarela, kredki, wycinanka, mozaika, szkic etc.), przedstawiającej zmagania pilotów Polskich Sił Powietrznych w Bitwie o Anglię, której osiemdziesiąta rocznica przypada w 2020 r. Prace będą oceniane pod kątem artystycznym i merytorycznym w dwóch kategoriach wiekowych: klasy 1–3 i 4–8 (do 16. roku życia). Termin ich nadsyłania wraz z podpisanym przez rodzica (opiekuna prawnego) formularzem zgłoszeniowym upływa 16 października, rozstrzygnięcie konkursu nastąpi pod koniec miesiąca. Na zwycięzców czekają nagrody finansowe i rzeczowe.

dr Grzegorz Łeszczczyński | grzegorz.leszczynski.ben@ipn.gov.pl

Konkurs „Niezwycięzeni 1920. Obrońcy Ojczyzny”

„Niezwycięzeni 1920” to kolejna odsłona konkursu edukacyjnego upamiętniającego sylwetki osób uhonorowanych Krzyżem bądź Medalem Niepodległości. Tym razem zadaniem uczestników konkursu będzie stworzenie filmu o dowolnej postaci, która nie tylko została odznaczona Krzyżem bądź Medalem Niepodległości, lecz także uczestniczyła w wojnie polsko-bolszewickiej. Projekt „Niezwycięzeni 1920” to świetna okazja dla młodych ludzi do odkrywania i upamiętniania osób, które zasłużyły się odbudowie Niepodległej. Daje możliwość poznania historii Polski przez pryzmat indywidualnych biografii. Szczegóły na stronie internetowej: niezwyciezeni1918-2018.pl

Konrad Starczewski | konrad.starczewski@ipn.gov.pl

„Łączka” i inne miejsca poszukiwań

Projekt jest przeznaczony dla uczniów szkół ponadpodstawowych oraz ostatnich klas szkół podstawowych. Jego cele to wspieranie wychowania patriotycznego i przywiązania do „małych ojczyzn”, kształtowanie postaw empatii wobec ofiar systemów totalitarnych, poszanowanie dla życia ludzkiego oraz rozbudzanie ciekawości badawczej przez poznawanie warsztatu pracy historyków, archiwistów, genetyków i archeologów. Na projekt składa się cykl sześciu spotkań, z których każde będzie poświęcone miejscu, postaci lub problemom badawczym związanym z poszukiwaniami ofiar reżimów totalitarnych. Finalnym zadaniem będzie nakręcenie krótkiego (do 2 minut) filmu, zachęcającego młodzież do zainteresowania się pracami Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN.

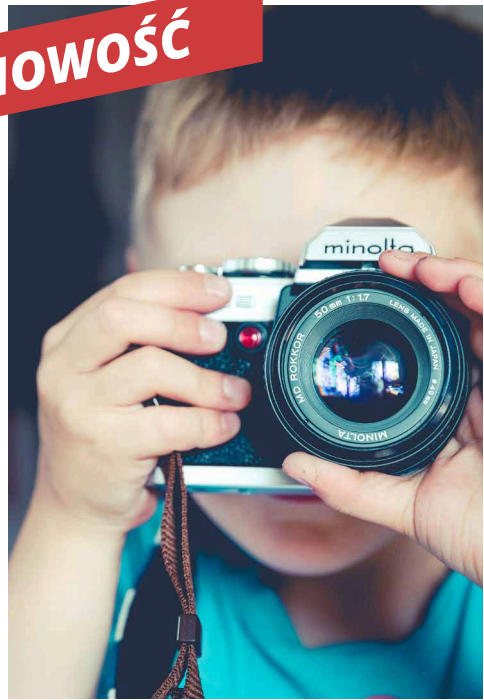
Renata Bieniek | renata.bieniek@ipn.gov.pl

Kamila Sachnowska | kamila.sachnowska@ipn.gov.pl

NOWOŚĆ

„Nieznane miejsca pamięci w mojej okolicy” – konkurs fotograficzny

Celem konkursu jest zainteresowanie regionalną historią zapomnianych lub zaniedbanych miejsc pamięci narodowej. Na terenie Polski znajduje się wiele niezarejestrowanych miejsc pamięci. Są to odchodzące powoli w zapomnienie i niszczące pomniki, kapliczki, mogiły czy tablice upamiętniające ważne wydarzenia historyczne. Ludzie, którzy dbali o te miejsca, również odchodzą. Zadaniem w konkursie jest zrobienie maksymalnie trzech zdjęć jednego wybranego miejsca pamięci oraz napisanie krótkiego atrakcyjnego opracowania historycznego miejsca lub wydarzenia związanego z tym miejscem. Konkurs będzie podzielony na dwie kategorie: szkół podstawowych i średnich. W tych dwóch kategoriach zostanie również oceniony.

Maryla Czupryńska-Szczupak | maryla.szczupak@ipn.gov.pl

Ogólnopolski projekt edukacyjny „Kresy – polskie ziemie wschodnie w XX wieku”

Konkurs ma charakter otwarty i skierowany jest do uczniów szkół podstawowych (klasy 7 i 8) oraz szkół ponadpodstawowych. Celem projektu jest popularyzowanie wśród młodzieży wiedzy o historii polskich Kresów Wschodnich I i II Rzeczypospolitej. Jednym z najważniejszych jego aspektów jest uwrażliwianie uczestników na los Polaków mieszkających za naszą obecną wschodnią granicą, kształtowanie świadomości, że nadal są oni częścią naszej ojczyzny. Zadaniem uczestników jest przygotowanie pracy pisemnej lub multimedialnej na wybrany przez siebie temat – na podstawie dostępnej literatury, zgromadzonych dokumentów, wspomnień i materiału ikonograficznego.

Sergiusz Kazimierczuk | sergiusz.kazimierczuk@ipn.gov.pl

Sejm Dzieci i Młodzieży

Organizatorem sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży jest Kancelaria Sejmu, a współorganizatorami Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Pamięci Narodowej.

W projekcie mogą wziąć udział dwuosobowe zespoły, złożone z uczniów w wieku 13–17 lat. Każdego roku trzeba zmierzyć się z innym wyzwaniem. Tematem ostatniej edycji byli: „Posłowie Sejmu II RP. Ich losy i działalność w okresie II wojny światowej i okupacji”. Swoją pracę należy zarejestrować na stronie sdm.sejm.gov.pl, a pracę umieścić na swoim koncie.

Maryla Czupryńska-Szczupak | maryla.szczupak@ipn.gov.pl

VI Turniej Debat Historycznych

Największy w Polsce projekt edukacyjny wykorzystujący formę debaty oksfordzkiej. Uczniowie poszerzają i pogłębiają wiedzę historyczną o ważnych problemach związanych z historią Polski XX w. Dzięki metodzie debaty oksfordzkiej mają możliwość nauczyć się samodzielnego myślenia, patrzenia na zagadnienia z wielu stron, budowania spójnej i logicznej argumentacji, publicznego występowania, słuchania innych, brania odpowiedzialności za swoje słowa oraz szanowania swoich rozmówców. Projekt jest realizowany na poziomie regionalnym przez oddziały i delegatury IPN. Zwycięzcy turniejów regionalnych biorą udział w finałowym Turnieju Debat Historycznych.

Projekt jest skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Aby dokonać zgłoszenia na etapie regionalnym, należy skontaktować się z pracownikami Biura Edukacji Narodowej w najbliższym oddziale IPN.

Aneta Mintzberg | aneta.mintzberg@ipn.gov.pl

Polonijny Turniej Debat

Jedna z edycji Turnieju Debat jest adresowana do młodzieży polonijnej, mieszkającej poza granicami kraju. Przed rozpoczęciem rozgrywek, opiekunowie zgłoszonych drużyn przechodzą szkolenie, w czasie którego dowiadują się, jak wygląda turniej i jakie są jego zasady. Rozgrywki odbywają się w dwóch kategoriach wiekowych i mają miejsce w Warszawie.

Aneta Mintzberg | aneta.mintzberg@ipn.gov.pl

Ogólnopolskie turnieje gier planszowych

Turnieje gier planszowych są przeznaczone dla uczniów wszystkich rodzajów szkół. Obowiązują w nich dwie kategorie wiekowe – kadetów i juniorów. Gra odbywa się w systemie reprezentacji szkoły złożonej z trzech graczy. Turnieje mają dwa etapy: regionalny i ogólnopolski. Poprzedni finał **turnieju „Gwiazdzistej Eskadry”** odbył się w Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie, gdzie uczestnicy mieli okazję zwiedzić nie tylko muzeum, ale także wojskowe Centrum Szkolenia Inżynierjno-Lotniczego, a nagrodą główną był lot samolotem sportowo-turystycznym nad Kazimierzem i stolicą polskiego lotnictwa. W 75. rocznicę bitwy o Monte Cassino w maju 2019 r. odbył się **Ogólnopolski Turniej „Miś Wojtek”**, podczas którego finaliści mogli zobaczyć bazę wojskową 1. Brygady Pancernej w Wesolej i będące na jej wyposażeniu najnowocześniejsze czołgi Leopard 2. Uczestnicy zgłaszają swój udział przez kontakt z wyznaczonymi pracownikami BEN IPN w oddziałach regionalnych – ich adresy znajdują się na stronie głównej IPN.

dr Mateusz Marek | mateusz.marek@ipn.gov.pl

dr Grzegorz Łeszczczyński | grzegorz.leszczynski.ben@ipn.gov.pl

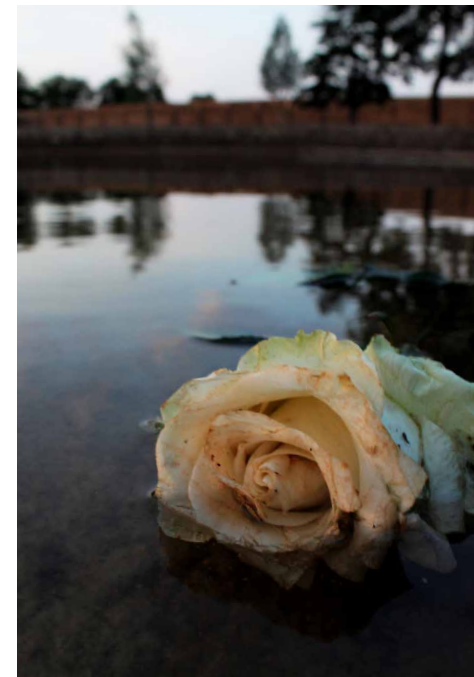
Konkurs „Zemsta za Niepodległość. Ziemianie – ofiary dwóch agresorów”

Nowy podział Polski dokonany jesienią 1939 r. przez III Rzeszę i ZSRS stanowił nie tylko kres państwowości, lecz także rozpoczęcie masowych represji wobec polskich elit społecznych, w tym ziemiaństwa. Kulminacją antypolskich działań okupantów były niemieckie akcje „Tannenberg” i AB oraz sowiecka zbrodnia katyńska.

Konkurs adresowany jest do młodzieży szkół podstawowych (klasy 6–8) i szkół ponadpodstawowych z całej Polski. Uczestnicy konkursu mają wykonać pracę w jednej z trzech form – pisemnej, fotograficznej lub multimedialnej.

Organizatorzy: Instytut Pamięci Narodowej, Polskie Towarzystwo Ziemiańskie Oddział w Krakowie, Fundacja im. Zofii i Jana Włodków w Krakowie, Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu.

dr Marcin Chorązki | marcin.chorazki@ipn.gov.pl

Konkurs „W kręgu poezji lagrowej więźniarek KL Ravensbrück”

Konkurs, skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, jest hołdem dla zamordowanych w niemieckim KL Ravensbrück oraz ocalałych byłych więźniarek obozu. Zadaniem uczestników będzie przygotowanie recytacji wybranego utworu poetyckiego oraz fragmentu prozy na bazie wspomnień więźniarek KL Ravensbrück. Organizatorami konkursu są Instytut Pamięci Narodowej, Miasto Ruda Śląska, Szkoła Podstawowa nr 24 im. Powstańców Śląskich w Rudzie Śląskiej, Ośrodek Caritas im. Najświętszego Serca Pana Jezusa oraz Grupa „Profilaktyka a Sztuka”. Szczegółowe informacje i harmonogram konkursu umieszczone są na stronie edukacja.ipn.gov.pl. Konkurs jest realizowany w ramach ogólnopolskiego projektu „O tym nie można zapomnieć... – Spotkania z osobami, które przeszły piekło obozów i deportacji podczas II wojny światowej”.

Ewelina Małachowska | ewelina.malachowska@ipn.gov.pl

Konkurs „Sprzączki i guziki z orzełkiem ze rdzy...”

Zadaniem uczestników jest stworzenie strony z albumu poświęconej konkretnej ofierze zbrodni katyńskiej. Zadanie to wymaga od uczestników zaangażowania w poszukiwanie informacji o wybranym przez siebie bohaterze oraz opracowania plastycznej koncepcji pracy. Osoby biorące udział w dotychczasowych edycjach sięgały do książek, ale też spotykały się z rodzinami ofiar. Dzięki temu udawało im się zdobyć od ich najbliższych nieznane do tej pory pamiątki, zdjęcia oraz informacje.

Konkurs jest adresowany do uczniów różnych rodzajów szkół od 7 klasy szkoły podstawowej. Nagrodą w konkursie jest zagraniczny wyjazd edukacyjny.

Artur Kołęda | artur.koleda@ipn.gov.pl

BohaterOn

Instytut Pamięci Narodowej dołącza do kampanii „BohaterOn. Włącz Historię” organizowanej przez Fundację SENSORIA i Fundację ROSA. Akcja ta to nie tylko wysyłanie do powstańców warszawskich kartek, rozprowadzanych po całym kraju. Projekt ma edukować Polaków, wzmacniać poczucie tożsamości narodowej, krzewić postawy patriotyczne oraz budować wrażliwość społeczną. Nazwa akcji stanowi połączenie dwóch słów – polskiego „bohater” oraz angielskiego „ON”, czyli „włączyć”. Nazwa ma sygnalizować chęć włączenia historii powstańców do świadomości społecznej i kształtowania nowoczesnego patriotyzmu.

Każdy może wysłać specjalnie zaprojektowaną, bezpłatną kartkę z życzeniami do wybranego uczestnika walk o stolicę.

Mapa punktów dystrybucji oraz możliwość wysłania kartki online są dostępne od 1 sierpnia na stronie bohateron.pl. Jesienią 2019 r. w każdym województwie zostaną przeprowadzone seminaria dla piętnastoosobowych grup nauczycieli pracujących z uczniami w wieku 14–19 lat. Podczas czterogodzinnego spotkania opowiemy m.in. jak wykorzystywać historię mówioną i relacje świadków historii. Uczestnicy otrzymają też gry edukacyjne, filmy i przykładowe scenariusze zajęć.

Marek Kozubel | marek.kozubel@ipn.gov.pl

Międzynarodowy konkurs „Epizody z najnowszej historii Polski w komiksie”

„Epizody z najnowszej historii Polski w komiksie” to ogólnopolski konkurs polegający na wykonaniu komiksu (maksimum 8 stron formatu A4) przedstawiającego epizod z udziałem realnego lub fikcyjnego bohatera, rozgrywający się na tle wydarzeń ważnych dla dziejów Polski XX w. Nadesłane prace komiksowe oceniane są w trzech kategoriach wiekowych: 11–13, 14–16 i 17–19 lat, a najlepsze z nich zostaną pokazane na wystawie w Centrum Edukacyjnym im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia” podczas Festiwalu Komiksów. Zgłoszenia do konkursu należy przesłać na adres mailowy koordynatora.

Katarzyna Miśkiewicz | katarzyna.miskiewicz@ipn.gov.pl

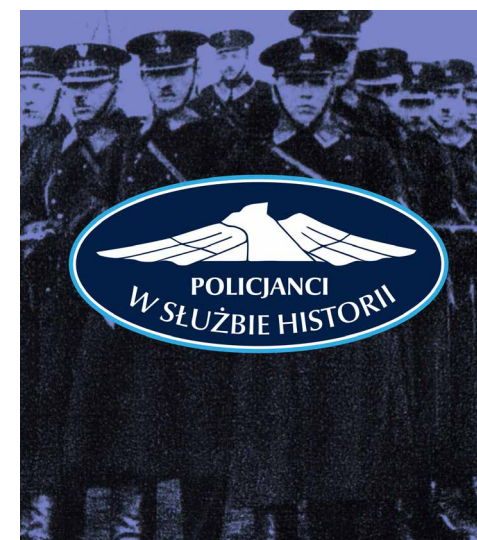

KONKURSY DLA KLAS MUNDUROWYCH

„Żołnierze w służbie historii”

Konkurs prowadzony we współpracy z Departamentem Edukacji Kultury i Dziedzictwa MON. Celem konkursu jest zainteresowanie młodych ludzi historią najnowszą ze szczególnym uwzględnieniem historii oręża polskiego w XX w. oraz jego roli w budowie niepodległego państwa polskiego po I wojnie światowej. W konkursie biorą udział zespoły uczniów klas mundurowych złożone z trzech osób i opiekuna. Nagrodą jest wyjazd edukacyjny do miejsc pamięci. W 2019 r. laureaci wzięli udział w uroczystościach na Polskim Cmentarzu Wojennym w Miednoje. Pierwszy wyjazd młodych prowadził śladami armii gen. Władysława Andersa pod Monte Cassino. Zarejestruj swój zespół i weź udział w konkursie na portalu www.zolnierzewhistorii.ipn.gov.pl

„Policjanci w służbie historii”

Celem konkursu jest zainteresowanie uczniów najnowszą historią Polski ze szczególnym uwzględnieniem historii policji w II Rzeczypospolitej i podczas II wojny światowej oraz jej wkładu w odzyskiwanie przez Polskę niepodległości i odbudowę państwa polskiego. Konkurs jest adresowany do uczniów klas mundurowych w ramach współpracy Instytutu Pamięci Narodowej z Komendą Główną Policji. Zarejestruj swój zespół i weź udział w konkursie na portalu www.policjanciwhistorii.ipn.gov.pl

Maryla Czupryńska-Szczupak | maryla.szczupak@ipn.gov.pl

NOWOŚCI

Z archiwum IPN – lekcje i warsztaty

Archiwum IPN w Warszawie zaprasza studentów, młodzież szkół średnich oraz uczniów szkół podstawowych, klasy 4–6 na lekcje i warsztaty. Podczas zajęć uczniowie dowiadują się, czym jest archiwum, jakie formy dokumentów możemy w nim znaleźć oraz na czym polega praca z materiałami archiwalnymi.

spotkaniawarchiwum@ipn.gov.pl

Co kryją Archiwa IPN?

Lekcje przygotowywane z myślą o uczniach szkół średnich odbywają się w archiwach IPN w całej Polsce. Każda z lekcji składa się z dwóch części. Podczas pierwszej uczniowie poznają zasady działania archiwum i korzystania z dokumentów w nim zgromadzonych oraz różne rodzaje materiału źródłowego. Część druga ma charakter warsztatowy – polega na analizie przykładowych dokumentów, dzięki której można zobaczyć mechanizmy i metody działania aparatu bezpieczeństwa.

dr Kornelia Banaś | kornelia.banas@ipn.gov.pl

DLA NAJMŁODSZYCH

NOWOŚĆ

„Co by było, gdyby zwierzęta mówiły? Baśka Murmańska” – zajęcia i warsztaty

Pierwsza część serii filmów edukacyjnych dla dzieci w wieku 6–10 lat. Niezwykłe zwierzęta przypominają o ważnych wydarzeniach polskiej historii, które same obserwowały. Baśka Murmańska, niedźwiedzica polarna, która defilowała razem z żołnierzami Wojska Polskiego przed Józefem Piłsudskim, opowiada o okolicznościach odzyskania przez Polskę niepodległości. Do filmu dołączona jest karta pracy do wykorzystania przez nauczyciela. Wszystkie zajęcia z cyklu „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły” znajdują się w ofercie warszawskiego Przystanku Historia.

„Historia oczami zwierząt. Miś Wojtek” – zajęcia i warsztaty

Druga część serii filmów edukacyjnych dla dzieci w wieku 6–10 lat. Niezwykłe zwierzęta przypominają o ważnych wydarzeniach polskiej historii, które same obserwowały. Niedźwiedź Wojtek, awansowany do stopnia kaprała za wkład w zwycięstwo 2. Korpusu Polskiego pod Monte Cassino, przybliży dzieciom szlak bojowy żołnierzy gen. Władysława Andersa. Wszystkie zajęcia z cyklu „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?” znajdują się w ofercie warszawskiego Przystanku Historia.

NOWOŚĆ

Historia w kolorach

„Historia w kolorach” to projekt edukacyjny IPN skierowany do najmłodszych odbiorców. Jego głównym celem jest zainteresowanie dzieci dziejami Polski i Polaków oraz przybliżenie, w atrakcyjnej i przystępnej formie, polskich symboli narodowych – godła, flagi i hymnu. W ramach projektu powstał m.in. krótki film animowany *Polskie symbole narodowe*, trójwymiarowa książeczka i kolorowanka. Jako materiały uzupełniające proponujemy także gry internetowe, nawiązujące do postaci i obrazów pojawiających się w filmie, oraz klasyczne puzzle. Na naszej stronie można znaleźć scenariusze zajęć edukacyjnych dla przedszkolaków i uczniów klas 1–3 szkoły podstawowej. Wszystkie materiały edukacyjne powstałe w ramach projektu „Historia w kolorach” można bezpłatnie wykorzystywać podczas samodzielnych zajęć z dziećmi.

www.historiawkolorach.pl

Joanna Dutka-Kącka | joanna.dutka@ipn.gov.pl

2 PROGRAM POLONIJNY

Program polonijny

W ramach programu współpracujemy z polonijnymi placówkami oświatowymi. Prowadzimy wykłady, warsztaty i lekcje dla nauczycieli i uczniów, organizujemy prezentacje wystaw historycznych, a także zachęcamy środowiska polonijne do udziału w przedsięwzięciach edukacyjnych IPN. Tworzymy sieć „Przystanków Historia”, w których systematycznie pojawiają się pracownicy IPN. Podczas tej pracy dotarliśmy do kilkuset nauczycieli oraz kilku tysięcy dzieci i młodzieży mieszkających za granicą.

Wszystkie te działania mają wspierać Polaków poza granicami kraju w zachowaniu tożsamości narodowej i upowszechnianiu wiedzy o historii Polski.

Corocznym podsumowaniem programu polonijnego są „Polonijne spotkania z historią najnowszą” – kurs efektywnych metod jej nauczania. Do udziału w „Polonijnych spotkaniach...” zapraszamy wyłącznie aktywnych zawodowo nauczycieli oraz animatorów edukacyjnych – osoby uczące historii i języka polskiego w polskich szkołach, klasach, w szkołach parafialnych lub innych polskich placówkach edukacyjnych poza granicami kraju.

dr Mateusz Marek | mateusz.marek@ipn.gov.pl

PRZYSTANEK HISTORIA

BELGIA BIAŁORUŚ CZECHY UKRAINA USA WIELKA BRYTANIA

Zagraniczne Przystanki Historia

Jednym z elementów programu polonijnego są zagraniczne Przystanki Historia powstające dzięki nauczycielom oraz instytucjom, które podejmują współpracę z IPN. Podczas spotkań w ramach Przystanków Historia IPN organizowane są przez naszych pracowników wystawy, promocje książek oraz zajęcia dla nauczycieli i uczniów szkół polonijnych. Obecnie funkcjonują przystanki w: Wilnie, Grodnie, Dyneburgu, Lwowie, na Zaozju, w Brukseli, Nowym Jorku i Chicago, Londynie i Żytomierzu.

Zajęcia historyczne dla Polonii na całym świecie

W ramach programu polonijnego, ale już poza działalnością Przystanków Historia, BEN prowadzi szeroką akcję edukacyjną wśród polskich szkół i instytucji na całym świecie. Zajęcia prowadzone przez najlepszych edukatorów, naukowców i archiwistów przybliżają historię Polski w XX w. oraz przedstawiają rolę IPN.

dr Mateusz Marek | mateusz.marek@ipn.gov.pl

3 PROGRAM ZAGRANICZNY

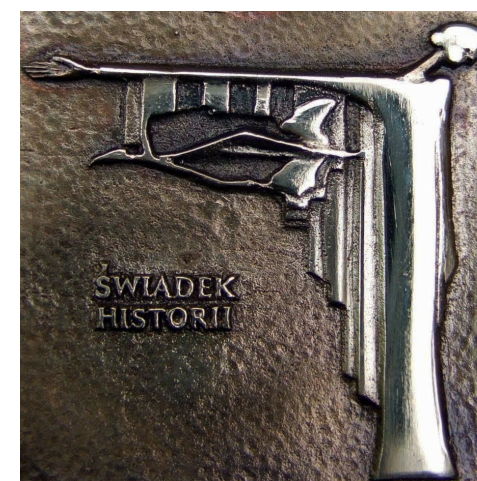
„Poland in the Heart of European History”

„Poland in the Heart of European History” to propozycja edukacyjna skierowana do nauczycieli i edukatorów obcokrajowców zainteresowanych historią Polski. Organizujemy dla nich dziesięciodniowe seminarium. Składa się ono z wykładów i warsztatów prowadzonych przez najlepszych polskich naukowców i dydaktyków, a także z wizyt studyjnych w polskich instytucjach edukacyjnych i kulturalnych.

Szkolenie jest okazją do głębszego poznania złożoności najnowszej historii Polski i Europy oraz do dyskusji i wymiany doświadczeń edukacyjnych między profesjonalistami z różnych stron świata. Językiem szkolenia jest angielski.

www.pheh.pl

dr Marek Kozubel | marek.kozubel@ipn.gov.pl

Świadek Historii

Od 2015 r. prezes Instytutu Pamięci Narodowej przyznaje nagrodę „Świadek Historii” osobom i organizacjom spoza Polski szczególnie zasłużonym dla upamiętniania historii narodu polskiego.

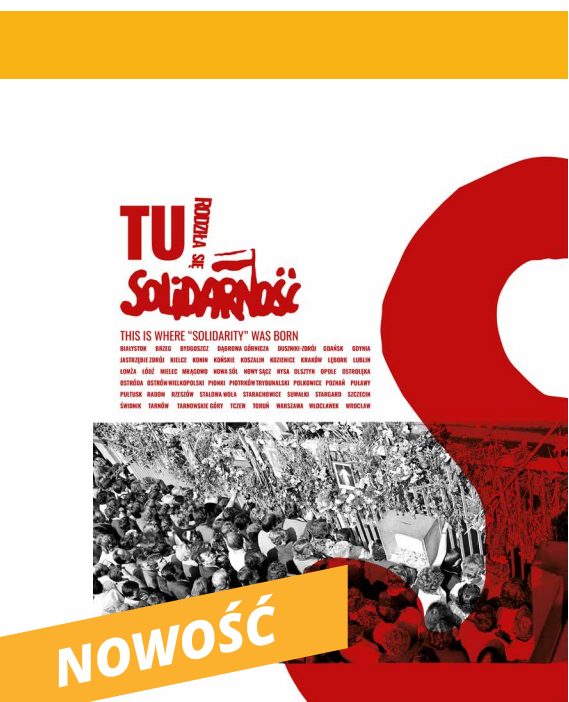
Laureatem nagrody może zostać osoba niemająca polskiego pochodzenia. Wnioskować można także o uhonorowanie pośmiertne. Wniosek o przyznanie nagrody powinien zawierać dane kandydata oraz opis jego zasług.

Katarzyna Miśkiewicz | katarzyna.miskiewicz@ipn.gov.pl

4 WYSTAWY

Aby zarezerwować lub sprawdzić dostępność wystaw, które są do wypożyczenia, prosimy o przesłanie maila na poniższy adres lub o kontakt z pracownikiem BEN najbliższego oddziału IPN.

Sergiusz Kazimierczuk | sergiusz.kazimierczuk@ipn.gov.pl

Tu rodziła się Solidarność

Wystawa ma na celu ukazanie ogólnopolskich strajków z lipca, sierpnia i września 1980 r. Ekspozycja składa się z części ogólnopolskiej, części regionalnych oraz lokalnych prezentujących powstawanie Solidarności w niemal w każdym miejscu naszego kraju. Cykl wystaw będzie skoordynowany, tworząc w całej Polsce „Biało-czerwony szlak: Tu rodziła się Solidarność”. Trasy wszystkich wystaw regionalnych zbiegną się pod koniec sierpnia na wernisażu w Warszawie. Teksty ekspozycji są prezentowane w języku polskim i angielskim.

Pokolenia Wolności

W XX w. w historii naszego narodu szczególnie zapisały się trzy pokolenia Polaków. Pierwsze, które wywalczyło niepodległość ojczyzny i obroniło ją przed najazdem bolszewickim w sierpniu 1920 r., drugie – ich potomkowie z szeregów Polski Walczącej, skrwawione w II wojnie światowej, oraz trzecie – ze zrodzonego w sierpniu 1980 r. ruchu Solidarności, którego zasługą było ponowne odrodzenie Rzeczypospolitej po latach komunistycznego zniewolenia. Przez pryzmat losów kilku polskich rodzin, m.in. Jankowskich, Lazarowiczów i Majdzików, wystawa ukazuje dziedziczone z pokolenia na pokolenie dążenie do wolności, które inspirowało kolejne generacje rodaków.

1920-1940-2020 – wystawa multimedialna

Wiosną 1940 r. Sowieci dokonali zbrodni katyńskiej, mordując 22 tys. Polaków, przedstawicieli elity II Rzeczypospolitej. Wielu zgładzonych oficerów przyczyniło się do obrony niepodległości Polski przed bolszewikami w roku 1920. Poznajcie ośmiu spośród nich. Wystawa multimedialna przedstawia historię wybranych bohaterów, którzy uczestniczyli w obu tych wydarzeniach, jednocześnie zmusza do refleksji nad tym, co po sobie pozostawili, i jaka byłaby Polska, gdyby nie ich poświęcenie.

Będzie wielka lub nie będzie jej wcale. Walka o granice

„Polska będzie wielka albo nie będzie jej wcale” – te słowa marszałka Józefa Piłsudskiego, otwierające wystawę plenerową, pokazują, czym tak naprawdę była walka Polaków o granice w latach 1918–1921. Po odzyskaniu niepodległości nadszedł czas trudnych decyzji i próby dla narodu polskiego. Walka toczyła się nie tylko o kształt konkretnej granicy czy przynależność danego regionu, ale przede wszystkim o ducha polskiej państwowości. Tematem wystawy plenerowej jest walka Polski o granice w latach 1918–1921.

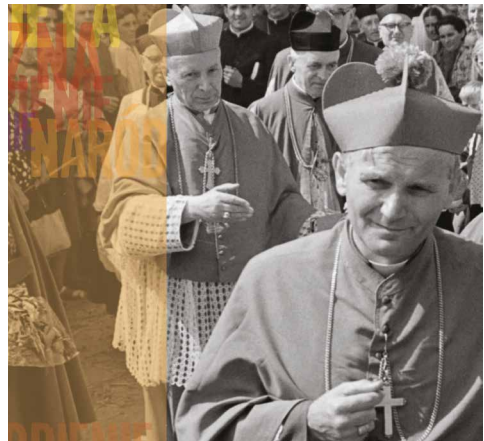

„Żegota”. Rada Pomocy Żydom

Wystawa została przygotowana przez Instytut Pamięci Narodowej w 75. rocznicę powołania Rady Pomocy Żydom „Żegota”. Ta unikatowa tajna organizacja afiliowana przy polskich władzach państwowych miała ratować żydowskich współobywateli, masowo mordowanych przez okupanta niemieckiego w latach II wojny światowej. Ryzykując własne życie, cywilni konspiratorzy ocalili z Zagłady co najmniej kilka tysięcy osób.

Wyszyńskiego i Wojtyły gramatyka życia

Wystawa przygotowana przez Biuro Edukacji Narodowej IPN oraz Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego z okazji przypadającego w październiku 2018 r. 70. jubileuszu objęcia przez Stefana Wyszyńskiego tronu prymasowskiego i 40. rocznicy wyboru Karola Wojtyły na papieża.

Wystawę okolicznościową skomponowaliśmy, zestawiając archiwalne zdjęcia i cytaty. Kluczem do jej zrozumienia jest otwarty katalog pojęć będących filarami, na których opiera się – jak to nazwał Karol Wojtyła – „gramatyka życia” zarówno jednostek, jak i całych społeczności.

Ukradzione dzieciństwo

Ekspozycja ukazuje życie dzieci od okresu międzywojennego do zakończenia II wojny światowej. Dzieciństwo, które zostało brutalnie przerwane przez politykę terroru, prowadzoną przez okupantów, pozostawiło w ich życiu ogromną traumę. Ekspozycja odnosi się do losów dzieci z różnych mniejszości narodowych, w tym Żydów, Romów, Ukraińców, Białorusinów, Poleszuków, Karaimów, Ormian, Huculów, a także do traumatycznych przeżyć związanych z gettem, obozem, przymusową pracą, deportacjami.

Zapomniane ogniwo. Konspiracyjne organizacje młodzieżowe na ziemiach polskich w latach 1944/45–1956

Między Żołnierzami Niezłomnymi a „Solidarnością” żyło pokolenie Polaków, które również się nie poddało komunizmowi. Tematem wystawy są nieznanie historii organizacji konspiracyjnych, które były tworzone spontanicznie i niezależnie przez młodzież w latach 1944/1945–1956. Ich celem było przekonanie społeczeństwa do kontynuowania oporu i obrony własnego systemu wartości. Zasadniczym jednakże zadaniem było odzyskanie niepodległości, rozumianej jako warunek restytucji wolności osobistej.

First to fight. Polacy na frontach II wojny światowej

Ekspozycja przypomina o wysiłku militarnym Polaków na wszystkich frontach II wojny światowej. Państwo polskie przez całą wojnę nieprzerwanie istniało jako podmiot prawa międzynarodowego, członek koalicji antyniemieckiej i prawny reprezentant ludności i terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wystawa oddaje hołd żołnierzom sił zbrojnych RP, walczącym zarówno w kraju, jak i na obczyźnie u boku żołnierzy z Wielkiej Brytanii, USA, Kanady, Australii, Francji, Nowej Zelandii i Południowej Afryki.

„Siostry [...] matkami żydowskich dzieci”. Siostry Franciszkanek Rodziny Maryi wobec zagłady Żydów w czasie II wojny światowej

Wystawa ukazuje wysiłek Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi, które w czasie II wojny światowej niosły pomoc tysiącom polskich dzieci w prowadzonych przez siebie szkołach, sierocińcach i ochronkach rozsianych po całym kraju. Wśród nich siostry ukryły ponad 500 dzieci żydowskich, skazanych przez okupanta niemieckiego na eksterminację. Ocaliły także około 250 dorosłych osób pochodzenia żydowskiego. Wielu innym udzieliły pomocy doraźnej lub tymczasowej. Kierując się chrześcijańską miłością bliźniego, siostry podjęły decyzję, że nie odmówią schronienia żadnemu potrzebującemu. Ryzykując życie, przeciwstawiły się w ten sposób zbrodniczej polityce III Rzeszy.

Polski gen wolności. 150 lat walk o niepodległość

Wystawa prezentuje najważniejsze momenty walk o wolność i polską państwowość poczynając od konfederacji barskiej, poprzez insurekcje, powstania i rewolucje, na I wojnie światowej kończąc. Na planszach tylnych (czerwonych) zaprezentowano zaś biogramy najbardziej emblematicznych postaci, które swoim życiem, walką i pracą przyczyniły się do odzyskania niepodległości. Na każdą z 44 plansz przypada co najmniej jeden biogram, co łącznie daje bogaty zbiór blisko 50 biogramów postaci historycznych. Dopelnienie narracji stanowi oś czasu, która swoim kształtem nawiązuje do łańcucha DNA i zawiera najważniejsze daty tej wielowątkowej, wielopokoleniowej historii.

Zagłada polskich elit. Akcja AB – Katyń

Akcja AB i mord w Katyniu były najbardziej jaskrawymi przykładami akcji represyjnych przeprowadzonych w latach 1939–1941 na ziemiach polskich pod niemiecką i sowiecką okupacją. W czasie „operacji katyńskiej” zamordowano ok. 22 tys. ludzi. Szacuje się, iż w trakcie akcji AB Niemcy rozstrzelali ok. 6,5 tys. Polaków.

WYSTAWY ELEMENTARNE

Celem projektu „Wystawy elementarne IPN” jest przygotowanie wystaw, których narracja skupiona jest na kwestiach podstawowych i ważnych dla społeczeństwa. Wystawy są gotowe do samodzielnego wydrukowania i pobrania przez instytucje, szkoły i osoby fizyczne.

Przygotowane przez IPN wystawy elementarne można pobrać ze strony edukacja.ipn.gov.pl w zakładce wystawy.

Niektóre dostępne są również w wersji anglojęzycznej.

5 MULTIMEDIA

SUBSKRYBUJ

NASZ KANAŁ NA YOUTUBE!

IPNtv oraz IPNtv Konferencje

IPNtv to projekt multimedialny, którego głównym celem jest popularyzacja historii najnowszej. Przygotowane do tej pory materiały filmowe, dostępne na portalu YouTube, mogą służyć jako uzupełnienie działań edukacyjnych. Udostępniamy na nim spoty rocznicowe, filmy animowane, panele dyskusyjne, filmy dokumentalne.

Na naszych kanałach można na żywo obejrzeć transmisje z konferencji naukowych, paneli dyskusyjnych, promocji najnowszych książek wydawanych przez IPN czy wreszcie z cyklicznych wydarzeń, takich jak: „Tajemnice bezpieki”, „Tajemnice wywiadu” oraz debat belwederskich. Polecamy również nowe cykle: #pytaniazhistorii, #historiaonline.

„Wideoczat z historią” – program publicystyczny

„Wideoczat z historią” to internetowy program historyczny, którego emisja odbywa się na żywo za pośrednictwem serwisu YouTube na kanale IPNtv oraz na fanpage’u Instytutu Pamięci Narodowej na Facebooku. Każdy odcinek poświęcony jest jednemu zagadnieniu z najnowszej historii Polski. Staramy się poruszać tematy trudne i ciekawe, o których rozmawiamy z naszymi gośćmi: historykami, dziennikarzami, ludźmi kultury i sztuki.

W pierwszej części programu odbywa się dyskusja zgromadzonych gości, natomiast w drugiej części goście odpowiadają na pytania widzów zadawane za pośrednictwem czatu i w komentarzach pod transmisją. Wszystkie odcinki, które zostały dotychczas zrealizowane, można obejrzeć na kanale IPNtv w serwisie YouTube.

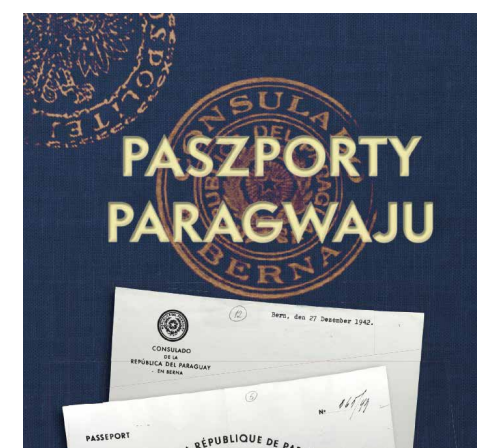
WIDEOCZAT z historią

FILMY

Instytut Pamięci Narodowej jest producentem filmów dokumentalnych, które bardzo często dotyczą tematów nieznanych lub mocno zapomnianych. W naszych produkcjach filmowych można spotkać wiele niesamowitych opowieści, posłuchać wspomnień świadków historii, zobaczyć nigdy wcześniej niepublikowane fotografie czy dokumenty. Filmy dokumentalne dzięki atrakcyjnej, skondensowanej formie są znakomitym przekazywaniem treści historycznych. Zapraszamy do zapoznania się z opisami niektórych filmów z oferty edukacyjnej IPN.

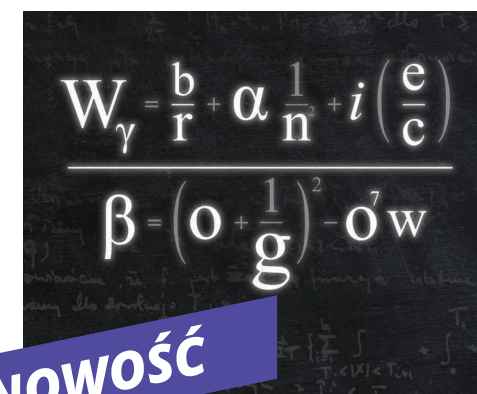
Paszporty Paragwaju (reż. Robert Kaczmarek)

Film *Paszporty Paragwaju* opowiada mało znaną historię współpracy polsko-żydowskiej, której celem nadrzędnym było życie drugiego człowieka. W latach 1942–1943 w poselstwie RP w Bernie funkcjonowała nieformalna grupa złożona z polskich dyplomatów oraz działaczy organizacji żydowskich, którzy wspólnie uzyskiwali paszporty państw Ameryki Południowej. Fałszywe dokumenty trafiały do Żydów w okupowanej Europie, którzy dzięki nim uniknęli w większości wywózek do niemieckich obozów zagłady. Rodziny wielu ocalonych dopiero dziś dowiadują się, komu tak naprawdę zawdzięczają życie. Film miał premierę 30 stycznia 2019 r. Zainteresowanie widzów było bardzo duże, a sam film spotkał się z pozytywnym odbiorem.

Wybraniec bogów

Film *Wybraniec bogów* ukazuje losy Józefa Marcinkiewicza, jednego z najwybitniejszych polskich matematyków okresu dwudziestolecia międzywojennego. Jego błyskotliwa kariera, mająca szansę zyskać wymiar międzynarodowy, została przerwana przez tragiczną śmierć z rąk sowieckich oprawców w 1940 r. O tym wielkim matematyku i ofierze zbrodni katyńskiej opowiadają wybitni badacze historii, matematycy i fizycy. W ich wypowiedzi wplecione są sceny fabularyzowane, które jeszcze bardziej przybliżają widzowi tę barwną i zarazem tragiczną postać, która 80 lat temu została skazana nie tylko na śmierć, ale i na wieczne zapomnienie.

NOWOŚĆ

Podróżnik (reż. Hanna Zofia Etemadi)

Podróżnik to opowieść oparta na wspomnieniach Mariana Głównki – nauczyciela i harcmistrza ze Śląska, aresztowanego wiosną 1940 r. w ramach niemieckiej akcji „Inteligencja”. Marian Głównka przeszedł przez siedem obozów koncentracyjnych, w tym trzykrotnie przez KL Dachau. Wolność odzyskał w 1945 r., po 1841 dniach spędzonych w niemieckiej niewoli. Kanwą do napisania scenariusza filmu był jego pamiętnik opracowany przez jego syna, dr Zbigniewa Głównkę.

Zapora (reż. Konrad Starczewski)

Zapora to historia jednego z najbardziej niezłomnych dowódców polskiego podziemia niepodległościowego, cichociemnego – mjr. Hieronima Dekutowskiego. Jest to przede wszystkim zapis wspomnień podkomendnych mjr. Zapory, kolegów, przyjaciół i członków rodziny. Z ich opowieści wyłania się obraz człowieka wymagającego i upartego, a jednocześnie wrażliwego i tęskniącego za normalnym życiem. Historie opowiadane przez dawnych podkomendnych Dekutowskiego uzupełniają liczne zdjęcia, dokumenty i animacje przedstawiające najważniejsze akcje zaporczyków. Major Dekutowski, podobnie jak inni żołnierze wyklęci, skazany został przez komunistów na wieczną niepamięć. Powrócił jako bohater.

Pogrom czy mord

Film przedstawia historię przebiegu mordu na kieleckich Żydach, który miał miejsce 4 lipca 1946 r. O historii pogromu i kontrowersjach związanych ze wskazaniem sprawców opowiadają sędzia Andrzej Jankowski, który jako dziecko był naocznym świadkiem tamtych zdarzeń, oraz dr Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki, historyk IPN badający historię pogromu.

Cykl etiud filmowych pt. „Żołnierze Niezłomni. Żołnierze Wyklęci”

Od 1 do 20 marca 2019 r. Instytut Pamięci Narodowej zaprezentował 20 etiud filmowych przedstawiających sylwetki żołnierzy polskiego podziemia antykomunistycznego. Etiudy składające się na serię *Żołnierze Niezłomni. Żołnierze Wyklęci* w przystępny sposób prezentują sylwetki zarówno tych lepiej, jak i mniej znanych bohaterów podziemia i pomagają widzowi poznać oraz zrozumieć rzeczywistość powojennej Polski ludowej. Etiudy powstały we współpracy Instytutu Pamięci Narodowej ze spółką Media Kontakt, przy wsparciu Ministerstwa Obrony Narodowej, Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, Muzeum Historii Polski oraz Muzeum Historii Miasta Lublina. Projekt został objęty patronatem Prezydenta RP Andrzeja Dudy. Wszystkie etiudy są dostępne w serwisie YouTube na kanale IPNtv. To doskonały multimedialny materiał edukacyjny do wykorzystania w nauczaniu historii.

Nie pamiętam

Jest to spektakl wyprodukowany i zekranizowany przez IPN, który w przejmującym sposób opowiada o zbrodni katyńskiej i losach Polaków deportowanych w głąb Związku Sowieckiego w czasie II wojny światowej. Ukazuje zbrodnię w kontekście historycznym oraz poddaje ją emocjonalnej analizie, także z perspektywy kata. W spektaklu wykorzystane zostały źródła archiwalne: zdjęcia, listy i relacje.

NOWOŚĆ

ANIMACJE

Narodziła się w Polsce w 1980 roku

Wracamy do korzeni, powracamy do idei. Bohaterem spotu Instytutu Pamięci Narodowej jest społeczność zbiorowa, Polacy którzy w latach osiemdziesiątych powiedzieli systemowi: „NIE”. Zwykli ludzie przeciwstawili się komunistycznemu kolosowi. Bez nich, Solidarność nigdy nie narodziłaby się w takiej skali, jaką znamy z kart historii. Udało się, bo byliśmy razem.

„Niezwyccięzeni. Czas próby” oraz „Niezwyccięzeni”

Kilkuminutowe animacje produkcji Instytutu Pamięci Narodowej opowiadają o najnowszej historii Polski, przede wszystkim o walce Polaków o niepodległość kraju. Celem filmów jest popularyzacja historii Polski na całym świecie. W ramach projektu działa na Facebooku strona Niezwyccięzeni.

Więcej na stronie: www.niezwyccięzeni-film.pl oraz www.theunconquered-movie.com

FILMY DLA NAJMŁODSZYCH

Miś Wojtek

Wojtek był syryjskim niedźwiedziem brunatnym adoptowanym przez żołnierzy 22. Kompanii Zaopatrywania Artylerii w 2. Korpusie Polskim dowodzonym przez gen. Władysława Andersa. Dzieje Misia Wojtka są tematem warsztatów dla dzieci z cyklu „Historia oczami zwierząt”, przygotowanego przez edukatorów IPN. Podczas warsztatów prezentujemy film, w którym niedźwiadek sam opowiada swoją historię.

Baśka Murmańska

Co by było, gdyby zwierzęta mówiły? Na pewno opowiedziałbym nam wiele ciekawych rzeczy o sobie, ale także o ludziach, których spotkały w swoim życiu. Basia Murmańska była niedźwiedzicą polarną i podopieczną Batalionu Murmańczyków stacjonującego w północnej Rosji. Do Polski trafiła w 1919 r., a podczas defilady na pl. Saskim salutowała przed samym Józefem Piłsudskim i podała mu łapę.

W filmie animowanym Basia sama opowiada swoje przygody, dzięki czemu najmłodszy widzowie poznają historię odzyskania przez Polskę niepodległości.

Antek Srebrny – animacje

Seria filmów animowanych dla dzieci została stworzona na podstawie komiksu o dzielnym Antku Srebrnym. Przygody Antka śledzimy od jego rodzinnego miasta Grodna w 1939 r. przez całą II wojnę światową na różnych frontach, aż po losy pierwszych żołnierzy wykłętych.

WYDAWNICTWA CD

„Sprawa Katynia” – wykład profesora Stanisława Swianiewicza

Sprawa Katynia to archiwalny odczyt w języku polskim i angielskim prof. Stanisława Swianiewicza, świadka zbrodni katyńskiej, jednego z ocalałych. Stanisław Swianiewicz urodził się w 1899 r. w Dyneburgu na Łotwie, w rodzinie szlacheckiej o silnych tradycjach patriotycznych. 29 kwietnia 1940 r. znalazł się w transporcie do stacji Gniezdowo, gdzie przeładowywano polskich oficerów do ciężarówek, którymi następnie wywieziono ich na miejsca straceń. Profesor przedstawia wydarzenia ze swojej perspektywy oraz kulisy własnego ocalenia.

AUDIOBOOKI Z CYKLU

PAMIĘTNIKI
DO SŁUCHANIA

„Gdyńscy komunardzi”, Andrzej Kołodziej

Gdyńscy komunardzi to unikatowa opowieść o strajku w Stoczni Komuny Paryskiej w Gdyni z sierpnia 1980 r., na którego czele stanął Andrzej Kołodziej, autor wspomnień. To postać odważna i bezkompromisowa, która nigdy nie bała się mówić o rzeczach przez wiele lat przemilczanych. Niewiele jest wspomnień z tamtego okresu, które tak jak *Gdyńscy komunardzi* oddają ducha tamtych wydarzeń i ukazują jak dzień po dniu rodziła się Solidarność. W audiobooku będzie można usłyszeć również oryginalne nagrania dźwiękowe ze strajku. Czyta Piotr Bajtlik.

„Dziennik. Wrześniowa obrona Warszawy”, Wacław Lipiński

Wacław Lipiński to żołnierz Legionów Polskich, oficer Wojska Polskiego. Podczas obrony Warszawy, we wrześniu 1939 r., prowadził dziennik, w którym znalazło się wiele ciekawych zapisów dotyczących życia codziennego oblężonej stolicy, a także interesujące z punktu widzenia źródłowego opisy przebiegu odpraw i narad Dowództwa Obrony Warszawy i posiedzeń z przedstawicielami Komitetu Obywatelskiego. Dziennik zrealizowano w nowej, ciekawej formule muzycznej z wykorzystaniem archiwalnych nagrań Polskiego Radia. Czyta Mariusz Bonaszewski.

„Uskok”, Zdzisław Broński

To pierwszy audiobook przygotowany przez Biuro Edukacji Narodowej IPN. Powstał on na podstawie naukowej edycji pamiętników kpt. Zdzisława Brońskiego „Uskoka”, które zostały przejęte przez Urząd Bezpieczeństwa po śmierci autora i zdobyciu jego kryjówki 21 maja 1949 r. Czyta Marcin Kwaśny.

„Trzy pamiętniki”, E.E. Taraszkiewicza „Żelazny”

To doskonały materiał edukacyjny i źródłowy. Cenne zapiski są świadectwem pierwszych lat okupacji sowieckiej na ziemiach polskich. Czyta Marcin Kwaśny.

„Dziesięć kroków. Memoriał Warszawski 1944”

Projekt muzyczno-wokalny Instytutu Pamięci Narodowej i Fundacji „Sztafeta”, upamiętniający losy ludności cywilnej w czasie Powstania Warszawskiego. Na płycie znalazło się dziesięć utworów, z których każdy został zainspirowany autentyczną historią lub wspomnieniami uczestników historycznych wydarzeń. Piosenki obrazują przeżycia i emocje, a opowieści świadków dają osadzenie w konkretnej historycznej rzeczywistości.

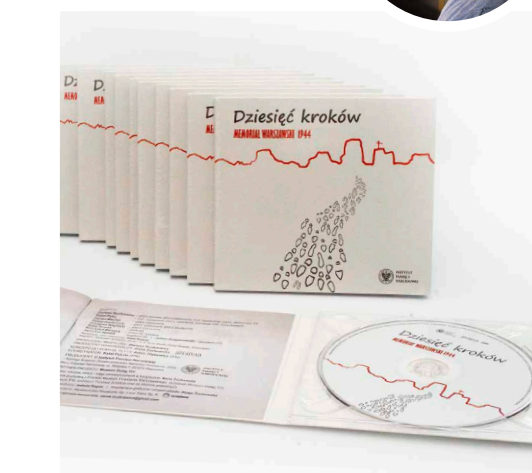
NOWOŚĆ

NOWOŚĆ

NOWOŚĆ

6 1. MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL FILMOWY „ECHA KATYNIA”

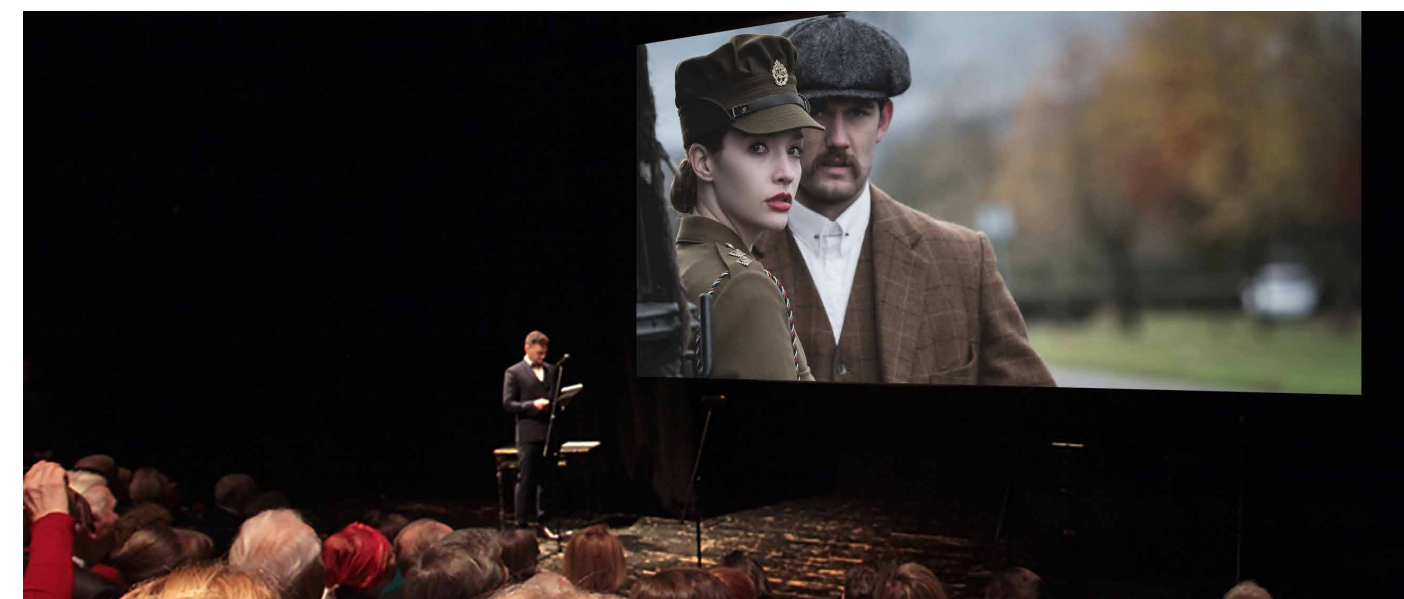
W 2020 r. przypadła 80. rocznica zbrodni katyńskiej. W związku z tym Instytut Pamięci Narodowej inaugurował nową inicjatywę edukacyjną, którą jest Międzynarodowy Festiwal Filmowy o Totalitaryzmach „Echa Katynia”. Jego tematyka obejmuje szeroko rozumiane zagadnienie totalitaryzmu. Symboliczny Katyń to okazja do przypomnienia o zbrodniczych systemach totalitarnych XX w. Festiwal jest przestrzenią, w której zagadnienie totalitaryzmu rozważane jest w wielu aspektach.

W ramach festiwalu:

- przeprowadzimy konkurs filmów pełnometrażowych z całego świata i nagrodzimy zwycięzców;
- zaprezentujemy nowe filmy, które powstały przy współudziale IPN;
- przeprowadzimy spotkania z twórcami i aktorami prezentowanych filmów;
- będziemy rozmawiać o różnych obliczach totalitaryzmów oraz kondycji współczesnego kina historycznego w Polsce;
- chętnym pomożemy znaleźć informacje o przodkach – ofiarach totalitaryzmów.

Zwieńczeniem czterodniowego festiwalu będzie uroczysta gala, na której nagrodzeni twórcy honorowani są nagrodami i okazjnymi statuetkami „Echa Katynia”. Statuetki o niezwyklej symbolice, przedstawiające taśmę filmową wychodzącą z jamy grobowej, jamy śmierci.

Oddziały IPN w całej Polsce zorganizują retrospektywy festiwalu, na których będzie można oglądać filmy wyświetlane w konkursie głównym.

7 PORTALE

PORTALE EDUKACYJNE

edukacja.ipn.gov.pl

Historia dla każdego

Portal „EDUKACJA”

www.edukacja.ipn.gov.pl

Pełna oferta Biura Edukacji Narodowej oraz regulaminy i zasady udziału w naszych projektach i konkursach.

Przystanek Historia

www.przystanekhistoria.pl

Artykuły popularnonaukowe i publikacje.

Portal „Od niepodległości do niepodległości”

www.polska1918-89.pl

Portal jest uzupełnieniem i wersją online publikacji IPN pod tym samym tytułem. *Od niepodległości do niepodległości* to swego rodzaju podręcznik do historii Polski w XX w. opracowany przez IPN dla uczniów i nauczycieli. Na portalu można znaleźć dodatkowe informacje i odniesienia do źródeł, linki do ciekawych stron i materiałów.

Portal „moja niepodległa”

www.mojaniepodlegla.pl

Działania IPN związane z setną rocznicą odzyskania niepodległości: odpowiedzi na pytania, informacje o publikacjach, konkursach i wystawach.

Strefa edukacyjna IPN

Strefa edukacyjna na Facebooku

www.facebook.com/eduipn/

Bądź z nami w stałym kontakcie i śledź nasze działania w całej Polsce. Odwiedź nas na Facebooku, gdzie ciągle ogłaszamy minikonkursy i nowe projekty.

PORTALE TEMATYCZNE

www.pielgrzymki.ipn.gov.pl

Oprócz materiałów operacyjnych SB z wizyt Jana Pała II w kraju są tu także dokumenty przekazane do Archiwum IPN przez uczestników tamtych spotkań.

www.podziemiebrojne.ipn.gov.pl

Nowy portal zbierający całą wiedzę i najnowsze badania dotyczące Żołnierzy Wyklętych.

www.zbrodniapomorska1939.pl

Jesienią 1939 r. na Pomorzu w wyniku eksterminacyjnej polityki okupanta niemieckiego zamordowano co najmniej 30 tys. osób. Materiały na portalu stanowią pomoc dydaktyczną, która ma przybliżyć uczniom niezwykle istotne, ale i trudne fakty historii regionu.

www.katyń.ipn.gov.pl – NOWA ODSŁONA

Zawiera podstawowe informacje na temat zbrodni katyńskiej, kalendarium, listy pisane przez ofiary, informacje o śledztwie prowadzonym przez prokuratorów IPN-KŚzNP.

NOWOŚĆ

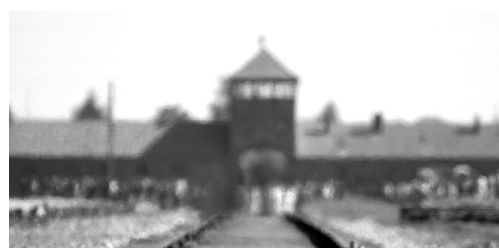
NOWOŚĆ

NOWOŚĆ

www.kop.ipn.gov.pl

Autentyczne zaangażowanie żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza właściwie w każdą dziedzinę kresowego życia zyskało im trwałe miejsce w sercach i pamięci ludności pogranicza.

www.inka.ipn.gov.pl

Znajdziemy tu biografię bohaterskiej sanitariuszki, tekst o 5. Wileńskiej Brygadzie AK, a także zdjęcia i dokumenty dotyczące Danuty Siedzikówny.

www.wybory1947.pl

Na portalu zgromadzono archiwalne dokumenty i fotografie, a także materiały edukacyjne dotyczące jednego z mitów założycielskich tzw. Polski Ludowej – sfałszowanych przez komunistów wyborów do sejmu z 19 stycznia 1947 r.

www.ppp.ipn.gov.pl

Można tu znaleźć materiały poświęcone historii Polskiego Państwa Podziemnego, w tym: rys historyczny, Testament Polskiego Państwa Podziemnego, sylwetki przywódców, relacje świadków, filmy z wypowiedziami historyków na temat Polskiego Państwa Podziemnego oraz zapisy konferencji naukowych.

www.grudzien70.ipn.gov.pl

Portal o demonstracjach na terenie całej Polski w grudniu 1970 r.

www.poszukiwania.ipn.gov.pl

Portal dotyczy poszukiwań miejsc pochówku ofiar terroru komunistycznego z lat 1944–1956. Zawiera informacje o ich ekshumacjach i identyfikacjach na podstawie badań DNA.

www.oblawaaugustowska.pl

Oblawa augustowska to największa powojenna zbrodnia na Polakach dokonana przez Sowietów, którzy wywieźli w nieznane miejsce i zamordowali 592 osoby związane w czasie wojny z Armią Krajową. Na portalu można znaleźć wyniki dotychczasowych badań naukowych nad przebiegiem oblawy, listy ofiar, ich zdjęcia, filmy oraz mapy.

www.zbrodniawolynska.pl

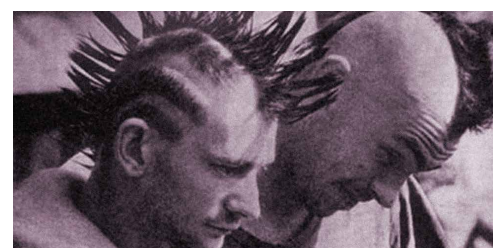
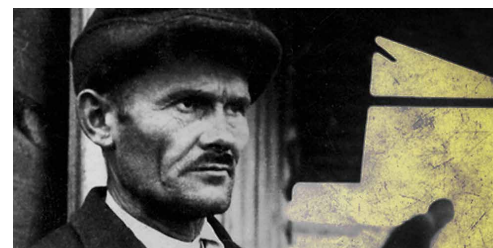
Zawiera podstawowe informacje na temat zbrodni wołyńskiej dokonanej przez szowinistyczne organizacje ukraińskie.

www.truthaboutcamps.eu

Witryna edukacyjna dostępna w wersji polskiej, angielskiej i bułgarskiej, przedstawia podstawowe informacje o obozach koncentracyjnych i ośrodkach natychmiastowej zagłady utworzonych przez III Rzeszę Niemiecką na terenach okupowanej Polski podczas II wojny światowej.

www.1wrzesnia39.pl

Tematem portalu jest Wrzesień '39.

www.zyciezazycie.pl

Portal stawia sobie za cel upamiętnienie tych wszystkich obywateli II RP, którzy w czasie II wojny światowej byli represjonowani przez okupanta niemieckiego za pomoc eksterminowanej ludności żydowskiej.

www.czerwiec56.ipn.gov.pl

Portal zawiera mnóstwo ciekawych materiałów dokumentujących wydarzenia związane z pierwszym buntem robotników w PRL.

www.operacja-polska.pl

Portal został przygotowany we współpracy z Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia. Zamieszczono na nim m.in. relacje świadków, filmy dokumentalne, artykuły, dokumenty z sowieckich archiwów, kalendarium zbrodni, mapę miejsc pamięci, a także bazę ofiar – Instytutowi zależy na udokumentowaniu możliwie jak największej liczby osób rozstrzelanych w ramach „operacji polskiej” NKWD.

www.rok1989.pl

Celem portalu jest przedstawienie roli Polski w wydarzeniach 1989 r. na tle innych państw Europy Środkowo-Wschodniej.

www.kultura-niezalezna.pl

Portal stawia sobie za cel uświadomienie społeczeństwu skali niezależnych działań w sferze kultury, podejmowanych w latach osiemdziesiątych.

www.martyrologiawsipolskich.pl

Strona prezentuje wszelkie formy represji, jakim podlegała wieś w okresie okupacji niemieckiej i sowieckiej, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych ziem polskich, w tym Kresów Wschodnich i ziem wcielonych do III Rzeszy.

www.marzec1968.pl

Portal zawiera kompendium wiedzy na temat wydarzeń marca 1968 r.

www.13grudnia81.pl

Znajdziemy tu podane w przystępnej formie podstawowe fakty, chronologię wydarzeń, relacje świadków, które związane są z wprowadzonym 13 grudnia 1981 r. stanem wojennym.

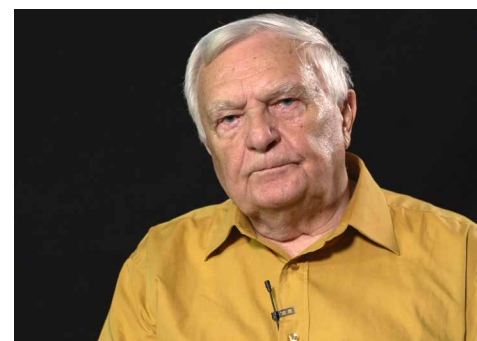

8 NOTACJE

NOTACJE, CZYLI RELACJE ŚWIADKÓW HISTORII

Nagrywanie świadectw uczestników lub obserwatorów wydarzeń historycznych to ważny projekt Instytutu Pamięci Narodowej. Swoimi wspomnieniami podzielili się z nami żołnierze II wojny światowej, więźniowie niemieckich obozów koncentracyjnych i łagrów sowieckich, Sybiracy, osoby związane z niepodległościowym podziemiem zbrojnym, Kościołem, opozycją w PRL, angażujące się w tworzenie niezależnego obiegu informacji w PRL. W ten sposób powstaje zbiór relacji służących celom naukowym i dydaktycznym. Zebrane relacje są źródłem, na podstawie którego powstają filmy dokumentalne oraz notacje udostępniane w Internecie. Pracownicy IPN zbierają relacje świadków historii w całej Polsce, nierzadko i na świecie, dokumentując w ten sposób złożone losy Polaków. Prezentujemy przykładowe wywiady ze świadkami historii, zrealizowane przez nasz zespół w 2019 r.

Lech Charewicz w Warszawie na Powiślu razem z matką przeżył wrzesień 1939 r., okupację i część Powstania Warszawskiego. Potem przebywali na ul. Marszałkowskiej skąd wypędzono ich do filii Dulagu 121 w Ursusie, a następnie wywieziono pod Kraków. Po wojnie wyjechał na akcję dożywieniową dzieci do ośrodka polonijnego w Danii, gdzie został harcerzem. Jest zasłużonym artystą fotografikiem, dokumentalistą Warszawy i jej bohaterów. Uczestniczył jako fotograf w wyprawach w najwyższe góry świata.

Maria Nykowska razem z rodziną mieszkała na Wołyniu. Jej ojciec był organistą i społecznikiem. Opisuje wrogie wobec Polaków działania Żydów przed wkroczeniem Armii Czerwonej. Część jej rodziny w 1940 r. została wywieziona przez NKWD do Kazachstanu. Opisuje przejście frontu niemiecko-sowieckiego i okupację niemiecką. W 1943 r. Ukraińcy zamordowali dwóch braci jej mamy i 22 inne osoby. Im udało się wyjechać. W lecie 1944 r. podczas sowieckiego ostrzału Radzynia zginęła jej babcia i siostra, a ona została ciężko ranna.

Janina Kmiec urodziła się w 1927 r. koło Gródka na Podolu. W 1937 r. została zesłana z bratem i rodzicami na 10 lat do Donbasu. W sierpniu 1937 r. ojciec jej został zabrany z domu przez NKWD i nigdy już nie wrócił. Zostali poinformowani, że zmarł. Rodzina pani Janiny wróciła do domu pod Gródkiem. Ona ukończyła studia na Uniwersytecie w Kamieńcu Podolskim i pracowała jako nauczycielka. W latach dziewięćdziesiątych otrzymała informację, że ojciec został wywieziony na Syberię, rozstrzelany w 1938 r., a potem zrehabilitowany.

Włodzimierz Nicewicz urodził się w 1936 r. w Gródku na Podolu w polskiej rodzinie. Służył w Armii Radzieckiej na dalekim Wschodzie, był lekarzem weterynarii. Opowiedział o życiu religijnym Polaków w czasie władzy radzieckiej, o prześladowaniach Polaków, o walce o odbudowanie i uruchomienie polskiego kościoła. Przekazał relacje usłyszane od innych Polaków, od sąsiadów o aresztowaniach i rozstrzeliwaniach Polaków w latach 1937–1938 i o wcielaniu osób polskiego pochodzenia do Armii Czerwonej w 1944 r.

Natalia Gwoździar urodziła się w 1964 r. w Barze na Ukrainie. Opowiada o losach przybycia swojej rodziny z terenów Polski do Baru w początkach XX w., o swoim dziadku, który w grudniu 1937 r. został aresztowany, a następnie zamordowany w ramach sowieckiej „operacji polskiej”. Relacjonuje znany z rodzinnych przekazów przebieg tamtych zdarzeń oraz opowiada, jak dochodziła do prawdy o okolicznościach śmierci dziadka. Przekazała też bogaty materiał ikonograficzny: zdjęcia i dokumenty.

Jerzy Gliszczyński jako czterolatek został ciężko ranny w Powstaniu Warszawskim i do dzisiaj ma ograniczoną sprawność ruchową. Opowiada o dramatycznych zdarzeniach na Czerniakowie. Razem z rodziną przeszedł wygnanie do Dulagu 121 w Pruszkowie i wywózkę w Kieleckie. Tam był świadkiem wkroczenia Armii Czerwonej. Opowiada o stratach swojej rodziny podczas wojny – siostra jego matki z mężem i młodszą córką na oczach starszej dwunastoletniej córki zostali zamordowani przez Niemców w czasie rzezi Woli.

Eugeniusz Swarczewicz urodził się w 1927 r. w Mosarzu na terenie dzisiejszej Białorusi. W 1944 r. w wieku 17 lat został organistą w parafii w Murafie na Ukrainie. Opowiada o represjach ze strony władz sowieckich wymierzonych przeciwko jego ojcu, o bolszewickich prześladowaniach Kościoła katolickiego na terenie murańskiej parafii, o rozpoczętej w 1950 r. wieloletniej współpracy ze znanym obrońcą polskości i wiary – ks. Antonim Chomickim, proboszczem parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Murafie.

Eugeniusz Borkowski urodził się w 1932 r., pochodzi ze wsi Morawy w pow. ciechanowskim. Rodzice podczas okupacji i po zakończeniu wojny udzielali kwater żołnierzom NSZ. W organizacji byli jego ojciec i siostra. Wstąpił do NSZ/NZW i złożył przysięgę na ręce Mieczysława Dziemieszkiewicza „Roja”. W oddziale pełnił funkcje łącznika i zwiadowcy, a później magazyniera broni. W domu państwa Borkowskich UB zorganizowało kocioł, żeby aresztować „Roja”. Czesław Borkowski uratował go przed aresztowaniem.

Koordynatorzy Programu Notacje:

Centrala	Rafał Pękała rafal.pekala@ipn.gov.pl
	Konrad Starczewski konrad.starczewski@ipn.gov.pl
	Tomasz Sikorski tomasz.sikorski@ipn.gov.pl
Białystok	Paweł Murawski pawel.murawski@ipn.gov.pl
Gdańsk	Katarzyna Underwood katarzyna.underwood@ipn.gov.pl
Katowice	Ewelina Malachowska ewelina.malachowska@ipn.gov.pl
Kraków	Marcin Chorązki marcin.chorazki@ipn.gov.pl
	Łukasz Płatek lukasz.platek@ipn.gov.pl
Lublin	Michał Durakiewicz michal.durakiewicz@ipn.gov.pl
Łódź	Grzegorz Nawrot grzegorz.nawrot@ipn.gov.pl
Poznań	Piotr Orzechowski piotr.orzechowski@ipn.gov.pl
Rzeszów	Krzysztof Kapłon krzysztof.kaplon@ipn.gov.pl
Szczecin	Jarosław Palicki jaroslaw.palicki@ipn.gov.pl
Warszawa	Artur Podgórski artur.podgorski@ipn.gov.pl
Wrocław	Iwona Demczyszak iwona.demczyszak@ipn.gov.pl

9 GRY PLANSZOWE

Historyczne gry planszowe to jedno z ważnych narzędzi edukacyjnych Instytutu Pamięi Narodowej. Gry pozwalają przyswajać wiedzę historyczną przy okazji dobrej zabawy.

ORP Orzeł

Gra przedstawia ucieczkę okrętu podwodnego ORP „Orzeł” z Bałtyku na Morze Północne w pierwszych tygodniach II wojny światowej. Cel gry jest inny dla każdego gracza. Grający polską Marynarką Wojenną ma za zadanie przedostać się „Orłem” z Bałtyku na Morze Północne. Musi jednak starannie planować swój ruch, aby uniknąć wykrycia przez niemieckie lotnictwo i ataków kutrów torpedowych Kriegsmarine. Zadaniem przeciwnika grającego niemiecką Kriegsmarine jest zatopienie okrętu, zanim opuści Bałtyk.

Liczba graczy: 2 | Wiek: 12+ | Czas gry: 20 minut

Bitwa Warszawska

„Bitwa Warszawska” to szybka gra wojenna dla dwóch graczy, przedstawiająca przełomowe wydarzenia z sierpnia 1920 r. Trwa wojna polsko-bolszewicka. Wojsko Polskie musi stawić czoło nacierającym na Warszawę armiom bolszewickim. Celem grającego Armią Czerwoną jest wtargnięcie do stolicy. Grający Wojskiem Polskim ma im przeszkodzić, rozbijając armie napastnika. Czy polskim żołnierzom uda się tego dokonać? Czy zdołają obronić Warszawę? W trakcie rozgrywki można się przekonać, jak trudne zadanie stało przed Wojskiem Polskim. Gracze mogą sprawdzić swoje umiejętności dowódcze, przemieszczając armie na planszy i planując kolejne ataki na wroga. Starcia rozstrzyga się za pomocą specjalnej talii kart.

Liczba graczy: 2 | Wiek: 12+ | Czas gry: 30 minut

TRYLOGIA GWIAZDZISTEJ ESKADRY

Seria szybkich gier planszowych, nawiązujących do historii walk polskich pilotów myśliwskich, dla dwóch graczy.

303. Bitwa o Brytanię

Gra strategiczna rozgrywająca się w czasie bitwy o Anglię. Jeden z graczy dowodzi lotnictwem alianckim broniącym Wielkiej Brytanii, a drugi atakuje niemieckim Luftwaffe. Zadaniem lotnictwa Trzeciej Rzeszy jest zbombardowanie Londynu, a celem RAF-u zestrzelenie bombowca. Podniebne pojedynki rozgrywa się za pomocą specjalnych kości. Czy piloci z Dywizjonu 303 powstrzymają nalot i uratują stolicę? Gra zawiera broszurę z opracowaniem historycznym oraz instrukcją w językach polskim i angielskim.

Liczba graczy: 2 | Wiek: 10+ | Czas gry: 15 minut

111. Alarm dla Warszawy

Gra odtwarzająca powietrzną obronę Warszawy we wrześniu 1939 r. Zadaniem lotnictwa polskiego jest strącenie niemieckich bombowców, zanim dotrą nad miasto. Z pomocą Polakom przychodzi artyleria przeciwlotnicza i ukryte przed wzrokiem Niemców lotniska polowe. Również chmury mogą wprowadzić wiele emocji podczas powietrznych pojedynków. Ci sami piloci, którzy we wrześniu 1939 r. walczyli w barwach 111. Eskadry Myśliwskiej, rok później zdecydowali o alianckim zwycięstwie w bitwie o Anglię, walcząc w słynnym Dywizjonie 303. Gra zawiera broszurę z opracowaniem historycznym oraz instrukcją w językach polskim i angielskim.

Liczba graczy: 2 | Wiek: 10+ | Czas gry: 30 minut

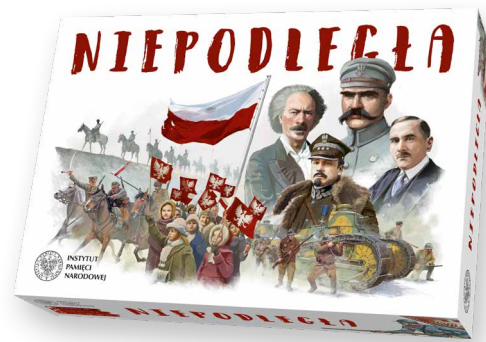

7. W obronie Lwowa

Gra odtwarzająca obronę Lwowa przed Armią Czerwoną w sierpniu 1920 r. Zadaniem 7. Eskadry Myśliwskiej jest powstrzymanie marszu 1. Armii Konnej, która galopuje w kierunku Lwowa. Polscy i amerykańscy lotnicy starają się zatrzymać natarcie bolszewików na linii Bugu. Po raz pierwszy w historii samoloty walczą z uzbrojoną w karabiny kawalerią. Przed laty garstka pilotów powstrzymała wielotysięczną konnicę. Czy dziś uda Ci się powtórzyć ich sukces? Gra zawiera broszurę z opracowaniem historycznym oraz instrukcją w językach polskim, angielskim i ukraińskim.

Liczba graczy: 2 | Wiek: 10+ | Czas gry: 30 minut

Niepodległa

Kooperacyjna gra planszowa Instytutu Pamięci Narodowej na stulecie odrodzenia Polski, ukazująca wydarzenia, które doprowadziły do odzyskania niepodległości. Mechanika gry jest oparta na kościach i kartach. Gra ma dwa warianty: podstawowy (30 min) i zaawansowany (90 min). Zawiera broszurę z opracowaniem historycznym.

Akcja gry obejmuje wydarzenia z lat 1910–1920, z naciskiem na okres od wybuchu I wojny światowej do odzyskania niepodległości w 1918 r. Plansza przedstawia obszar przyszłej Polski. Gracze podejmują działania właściwe bohaterom czasów walk o niepodległość: starają się szerzyć idee niepodległościowe, zabiegać o narodową zgodę oraz umacniać pozycję Polski w świecie. Jeżeli spełnią określone warunki, Polska odzyska niepodległość w wielkim finale 1918 r.

Liczba graczy: 2–5 | Wiek: 12+ | Czas gry: 30 minut

ZnajZnak to seria gier edukacyjnych o najnowszej historii Polski. Gracze uczą się rozpoznawać symboliczne dla XX w. znaki, daty, postacie, miejsca, przedmioty. Do zabawy jest im potrzebny przede wszystkim refleks, a wiedzę zdobywają w czasie rozgrywki. Przy użyciu jednego kompletu kart może grać jednocześnie cała klasa.

W serii ukazało się już pięć tytułów: „ZnajZnak”, „ZnajZnak. Kresy”, „ZnajZnak. Sport”, „ZnajZnak. Monte Cassino” (po polsku i angielsku), oraz „ZnajZnak – Felismered?” (po polsku i węgiersku). Uzupełnieniem była gra typu memory „ZnajZnak. Pamięć”.

ZnajZnak

Gra jest dostępna w wersji elektronicznej „ZnajZnak – Na prąd”. Grę można znaleźć w Google Play i App Store. Więcej informacji na www.znajznak.pl

ZnajZnak. Monte Cassino

Karciana gra edukacyjna na temat jednej z najważniejszych bitew II wojny światowej. W trakcie rozgrywki w „ZnajZnak. Monte Cassino” gracze uczą się rozpoznawać m.in. wybranych żołnierzy, oznaki jednostek biorących udział w bitwie, uzbrojenie oraz najważniejsze daty. Występujące na kartach 133 symbole ukazują bitwę w szerokiej, międzynarodowej perspektywie, podkreślając bohaterski wysiłek nie tylko Polaków, lecz także wszystkich aliantów. Gra zawiera broszurę z opracowaniem historycznym, indeksem symboli oraz mapami bitwy. Wszystkie elementy gry są w językach polskim i angielskim.

ZnajZnak. Kresy

„ZnajZnak. Kresy” z pomocą 133 symboli opowiada historię polskich Kresów Wschodnich. Każda para kart ma ze sobą tylko jeden wspólny znak. Gracz, który znajdzie go pierwszy i zapamięta nazwę, zdobywa punkt. Gra zawiera broszurę z opracowaniem historycznym, indeksem symboli oraz mapami poglądowymi.

Liczba graczy: 2–16 | Wiek: 10+ | Czas gry: 15 minut

Polskie Państwo Podziemne

Jest to edukacyjna gra historyczna, której głównym zamierzeniem jest przedstawienie szerokiego spektrum działalności Polskiego Państwa Podziemnego przez wyeksponowanie portretów i biografii osób, które były zaangażowane w działalność konspiracyjną. Gra nie zawęża perspektywy wyłącznie do sfery wojskowej, ale uwypatnia również pion administracji cywilnej.

Na potrzeby projektu została wytworzona oryginalna szata graficzna, która w komiksowej stylistyce ujęła zarówno bohaterów niniejszego wydawnictwa, jak i schemat struktury działalności Polskiego Państwa Podziemnego. Z powodu dużego zainteresowania odbiorców zawartość gry planszowej została przeniesiona do przestrzeni wirtualnej i ma postać prostej w obsłudze aplikacji.

Liczba graczy: 2–5 | Wiek: 10+ | Czas gry: 10-20 minut

GRY FAMILIJNE

Miś Wojtek

Familijna gra planszowa, rozgrywająca się w czasie II wojny światowej. Gra pokazuje dzieje Polaków wywiezionych z terenów okupowanych przez Związek Sowiecki i ich długą wędrówkę z Rosji przez Iran, Palestynę, Egipt i Włochy aż do Szkocji. W grze podążamy szlakiem żołnierzy 2. Korpusu Polskiego i zbieramy pamiątki związane z losami żołnierzy i ich słynnego niedźwiedzia Wojtka. Kto zbierze najlepszy zbiór, zwycięża. Gra zawiera broszurę z opracowaniem historycznym. Wszystkie elementy gry są w językach polskim i angielskim.

Liczba graczy: 2–5 | Wiek: 6+ | Czas gry: 30 minut

Polak Mały

Gra edukacyjna „Polak Mały” zapoznaje dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym z polskimi symbolami narodowymi: flagą, herbem i słowami hymnu. W załączonej broszurze zamieszczono instrukcje gier dla dzieci w różnym wieku.

Liczba graczy: 2–8 | Wiek: 4+ | Czas gry: 15 minut

Kolejka

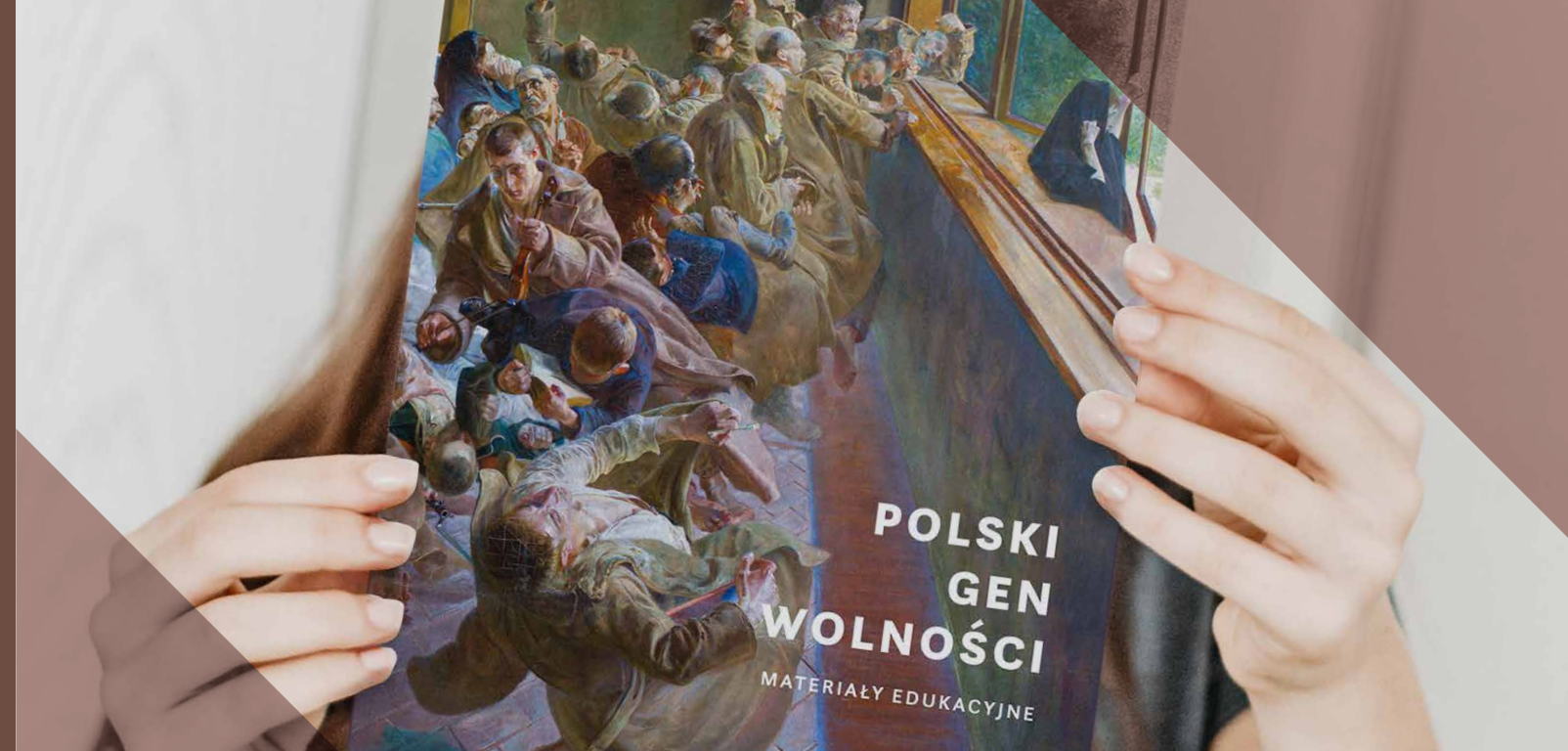
Gra opowiada o realiach życia codziennego w latach schyłkowego PRL. Zadanie graczy wydaje się proste. Muszą wysłać swoją rodzinę, złożoną z pięciu pionków, do sklepów na planszy i kupić wszystkie towary z wylosowanej listy zakupów. Problem polega jednak na tym, że półki w pięciu osiedlowych sklepach są puste... Zwycięzcą zostanie ten, kto wywalczy sobie najlepsze miejsce w ogonku i zdobędzie upragnione towary. Grę na licencji IPN wydaje i dystrybuuje firma trzecia.

Liczba graczy: 2–5 | Wiek: 12+ | Czas gry: 60 minut

10 MATERIAŁY EDUKACYJNE

TEKI EDUKACYJNE

Przygotowane przez Biuro Edukacji Narodowej IPN teki edukacyjne stanowią pomoc dydaktyczną dla nauczycieli historii i innych przedmiotów humanistycznych na wszystkich poziomach nauczania. Każda teka składa się z kart źródłowych (zdjęcia, dokumenty, plakaty itp.), materiałów dla ucznia oraz materiałów dla nauczyciela.

- Polski gen wolności
- Zbrodnia pomorska
- Policja Państwowa 1919–1939
- Agresja sowiecka na Polskę i okupacja wschodnich terenów Rzeczypospolitej (1939–1941)
- Poznański Czerwiec 1956
- Narodziny Solidarności. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy 1980–1981
- Na szlakach historii w Małopolsce. Galeria wielkich Polaków
- Z Solidarnością do wolności
- Szczecin. Grudzień '70 – Styczeń '71
- 11 Listopada
- Auschwitz – pamięć dla przyszłości

- Czerwiec '76 – krok ku wolności
- Operacja polska NKWD 1937–1938
- Deportacje Górnolązaków do ZSRS w 1945 roku
- Konspiracyjne Wojsko Polskie w latach 1945–1948
- Polskie podziemie niepodległościowe 1944–1956
- Polacy ratujący Żydów w latach II wojny światowej
- Polskie Państwo Podziemne w latach 1939–1941
- Propaganda Polski Ludowej
- Stan wojenny
- Zagłada Żydów polskich w czasie II wojny światowej
- Zbrodnia katyńska
- To nie na darmo. Grudzień 1970 w Gdańsku i Gdyni
- Kto tego nie widział, nigdy w to nie uwierzy... Zbrodnia wołyńska – historia i pamięć
- Propaganda Polski Ludowej

„Śledztwo katyńskie” – materiał edukacyjny

„Śledztwo katyńskie” to nowoczesny warsztat edukacyjny powstały przy współpracy z Muzeum Katyńskim, pozwalający nauczycielom i edukatorom włączyć jego uczestników w detektywistyczne dochodzenie mające na celu ustalenie tożsamości ofiar zbrodni katyńskiej. Celem warsztatów jest nie tylko poznanie samych okoliczności zbrodni, lecz także upamiętnienie ofiar i zaznajomienie uczniów ze specyfiką pracy historyków. Najważniejszym elementem warsztatów są wizerunki wydobytych z dołów śmierci przedmiotów, których oryginały znajdują się w zbiorach Muzeum Katyńskiego. „Śledztwo katyńskie” rozwija umiejętności analizy historycznej, kojarzenia faktów, stawiania hipotez i wyciągania wniosków.

Infografiki

Najważniejsze daty, liczby, fakty, wydarzenia zebrane w jednym miejscu i przedstawione w ciekawej formie graficznej. Infografiki historyczne to nowy materiał edukacyjnych mający wiele zastosowań, będący prostą i skuteczną formą nauki historii dla każdego.

Mój rówieśnik

Materiały edukacyjne „Mój rówieśnik” adresowane są przede wszystkim do uczniów szkół podstawowych. Mogą być wykorzystane zarówno jako wprowadzenie, jak i podsumowanie tematyki II wojny światowej. Celem zajęć jest poznanie losów obywateli polskich w czasie wojny z perspektywy dzieci, uczniów szkół powszechnych II RP. Postacie są stworzone w taki sposób, by skupiały konkretne przeżycia i doświadczenia w sposób zrozumiały dla uczniów. Tym samym są też symboliczne dla losów tysięcy obywateli II RP. Nadanie imion poszczególnym bohaterom sprawia, że stają się bliższe uczniom, co niekiedy prowadzi do nawiązania więzi emocjonalnych, a co za tym idzie – pozwala lepiej zapamiętać ich historię.

KOMIKSY

Antek Srebrny

Antek Srebrny, gdy go poznajemy, ma zaledwie 14 lat. Jest grodzieńskim harcerzem. Od początku II wojny światowej razem z kolegami szykuje się do walki z Niemcami. Los sprawia jednak, że przychodzi mu zmierzyć się z innym śmiertelnym wrogiem Polski – Sowietami. Podobnie jak wielu jego rówieśników, bierze udział w obronie swojego rodzinnego miasta – Grodna. Jakie są dalsze losy dzielnego Antka? Przekonajcie się sami.

Waleczny Tazio

Komiks *Waleczny Tazio* upamiętnia postać Tadeusza Jeziorowskiego, który zapisał się w historii jako bohaterski obrońca Płocka w wojnie polsko-bolszewickiej, najmłodszy odznaczony Krzyżem Walecznych, oraz pilot poległy w Ksawerowie pod Łodzią w walce z Luftwaffe podczas Kampanii Polskiej 1939 r. Dzięki najnowszemu komiksowi uczniowie poznają losy zapomnianego bohatera.

Epizody z najnowszej historii Polski w komiksie

Nowa seria komiksów jest efektem wieloletniego konkursu, w którym młodzież ma za zadanie stworzyć komiks o wybranym wydarzeniu z najnowszej historii Polski. Spośród tysięcy prac nadsyłanych przez wiele lat wybraliśmy te najlepsze. Historii można uczyć się na wiele sposobów.

NOWOŚĆ

Materiały źródłowe

Pakiet wybranych przez nas źródeł historycznych wykorzystywanych podczas szkoleń i seminariów dla nauczycieli. Cykle seminariów były prowadzone we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej w całej Polsce. Materiały są dobrym uzupełnieniem lekcji języka polskiego i historii najnowszej. Sprawdź co mówią źródła o Polsce **Między dwoma totalitaryzmami** oraz o **Zmaganiach o niepodległość Polski**.

11 CENTRUM EDUKACYJNE IPN PRZYSTANEK HISTORIA IM. JANUSZA KURTYKI

**PRZYSTANEK
HISTORIA**
WARSZAWA
CENTRUM EDUKACYJNE IM. JANUSZA KURTYKI

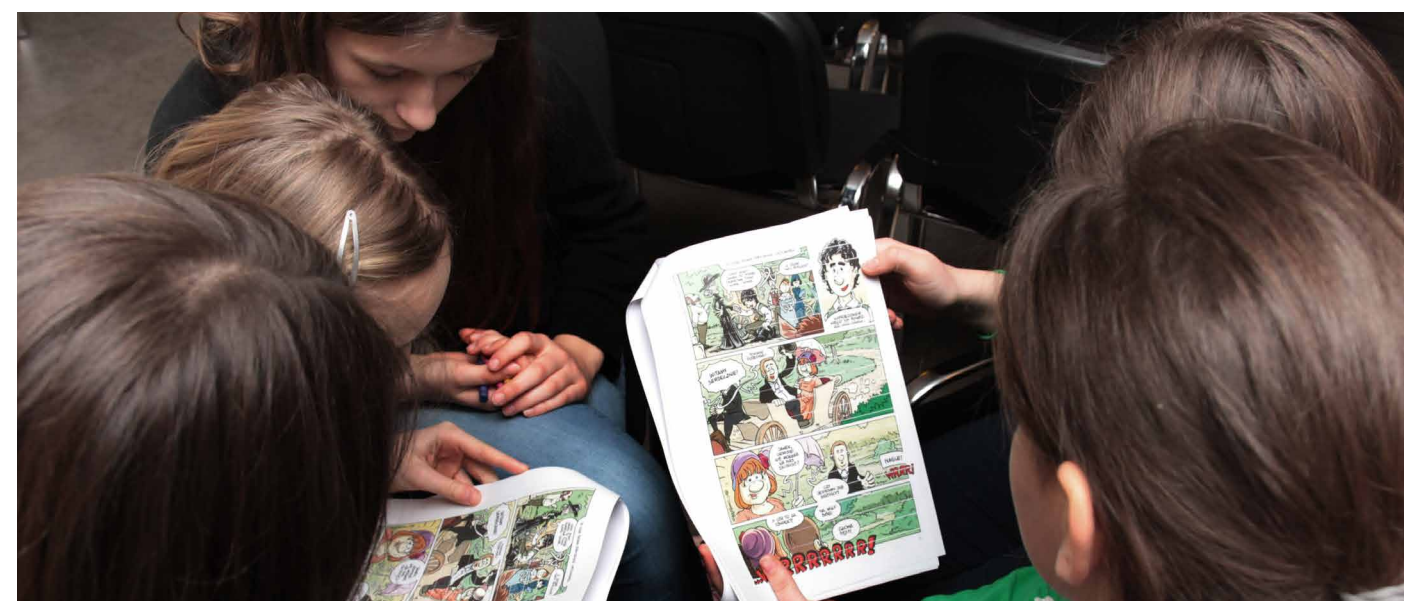
Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia” jest miejscem otwartym dla wszystkich zainteresowanych historią najnowszą. Odbывают się tu warsztaty edukacyjne dla uczniów wszystkich typów szkół: od przedszkoli po szkoły średnie. Oprócz lekcji proponujemy oprowadzanie po wystawach, spacer edukacyjny i gry miejskie. Prowadzimy też zajęcia dla dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach rozwojowych, a dla obcokrajowców i uczniów szkół dwujęzycznych – warsztaty w języku angielskim.

Tematy lekcji można znaleźć na naszej stronie internetowej:
www.centrumedu.ipn.gov.pl

Zajęcia są bezpłatne, ale obowiązują wcześniejsze zgłoszenia za pomocą formularza dostępnego na stronie.

Dla nauczycieli przygotowaliśmy seminarium „Sześciu wspaniałych”, czyli polscy Ojcowie Niepodległości, oraz drugą odsłonę szkolenia „Zmagania o niepodległość Polski do listopada 1918 r. oraz budowa struktur państwa i wojny o granice Rzeczypospolitej”. Zachęcamy również do udziału w drugiej edycji seminarium „Dzieje polskiej emigracji niepodległościowej 1939–1989”, które w tym roku będzie poświęcone polskiemu Paryżowi. Przygotowaliśmy także seminarium poświęcone polskim Sprawiedliwym, których działalność zostanie pokazana na szerszym tle zagłady Żydów.

Przystanek Historia to nie tylko lekcje i szkolenia, lecz także bogaty program dla szerokiej publiczności: panele dyskusyjne, promocje książek, pokazy filmów, koncerty, spektakle, wystawy...

12 KONTAKTY

www.ipn.gov.pl

www.edukacja.ipn.gov.pl

www.przystanekhistoria.pl

Adam Hlebowicz, dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN

Sekretariat BEN

Ewa Zarzycka

ewa.zarzycka@ipn.gov.pl

tel. (22) 581-88-70

fax (22) 581-88-72

Dominika Krzykowska-Tworek

dominika.krzykowska-tworek@ipn.gov.pl

tel. (22) 581-89-81

Przystanek Historia

Centrum Edukacyjne IPN

im. Janusza Kurtyki

Adres: Warszawa, Marszałkowska 21/25

Godziny otwarcia: pon.–pt. 8.00–20.00,
sob. 9.00–14.00

Kontakt:

Tomasz Morawski, naczelnik CE IPN

tel. (22) 576-30-13(03)

Barbara Pamrów, z-ca naczelnika CE IPN

tel. (22) 576-30-09

Recepcja, tel. (22) 576-30-04

www.przystanekhistoria.ipn.gov.pl

www.facebook.com/przystanekhistoria

www.twitter.com/PrzystanekH

OBEN w Białymstoku

Przystanek Historia IPN w Białymstoku

Przystanek Historia IPN w Sokółce

Przystanek Hajnówka

Przystanek Historia IPN Siemiatycze

Przystanek Historia IPN w Olsztynie

OBEN w Lublinie

Przystanek Historia w Izbie Pamięci ks. Romana

Kotlarza w Trablicach-Pelagowie

Przystanek Historia w Puszczy Kozienickiej

Przystanek Historia w Tomaszowie Lubelskim

Przystanek Historia w Zamościu

OBEN w Katowicach

Centrum Edukacyjne Instytutu Pamięci

Narodowej „Przystanek Historia” im. Henryka
Sławika

OBEN w Krakowie

Centrum Edukacyjne Instytutu Pamięci Narodo-
wej „Przystanek Historia” w Krakowie

Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia”

Delegatura IPN w Kielcach

OBEN w Gdańsku

Przystanek Historia IPN w Elblągu

Przystanek Historia IPN we Włocławku

OBEN w Poznaniu

Przystanek Historia IPN w Poznaniu

Przystanek Historia IPN w Zielonej Górze

Przystanek Historia IPN w Lesznie

OBEN w Rzeszowie

Przystanek Historia IPN w Stalowej Woli

Przystanek Historia przy Muzeum Narodowym

Ziemi Przemyskiej

OBEN we Wrocławiu

Centrum Edukacyjne Instytutu Pamięci

Narodowej „Przystanek Historia”

we Wrocławiu

OBEN w Szczecinie

Centrum Edukacyjne Instytutu Pamięci Narodo-
wej „Przystanek Historia” w Szczecinie

Przystanek Historia IPN w Koszalinie

Przystanek Historia IPN w Gorzowie Wlkp.

OBEN w Warszawie

Izba Pamięci „Strzelecka 8”

Przystanek Historia IPN w Ostrołęce

Przystanek Historia IPN w Ostrowi Mazowieckiej

Przystanek Historia IPN Pruszków Dułag 121

Przystanek Historia IPN Grodzisk Mazowiecki

Zagraniczne Przystanki Historia w Europie

Zagraniczne Przystanki Historia w Stanach Zjednoczonych

1920 1940 1980

WOLNOŚĆ

OBRONILIŚMY STRACILIŚMY POCZULIŚMY

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Instytut Pamięci Narodowej
– Komisja Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu

Biuro Edukacji Narodowej
ul. Wołoska 7
02-675 Warszawa

Warszawa 2020